राज्यसेवा (मुख्य) परीक्षा - २०१८ परीक्षा दि. १८ ऑगस्ट, २०१८

A ← संच क्रमांक

2018

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक
BOOKLET NO.

T11

302717

प्रश्नपुस्तिका

सामान्य अध्ययन – II

वेळ : 2 (दोन) तास

एकूण प्रश्न : 150

एकूण गुण : 150

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 150 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा–क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉल्पेनने** लिहावा.

परीक्षा–क्रमांक [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]
↑ केंद्राची संकेताक्षरे ↑ शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरापैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक तीन चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील".**

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरूद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

1. खालील विधाने लक्षात घ्या :

(a) सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिशास पदावरून दूर करण्याच्या प्रक्रियेप्रमाणेच उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिशास पदावरून दूर करता येते.

(b) उच्च न्यायालयामध्ये पूर्ण वेळ काम केलेल्या न्यायाधिशाला निवृत्तीनंतर वकिली करणे किंवा कोणत्याही कोर्टात किंवा अधिसत्तेसोबत भारतात कार्य करण्यास परवानगी नाही.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बिनचूक** आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) दोन्ही योग्य आहेत (4) दोन्ही अयोग्य आहेत

Consider the following statements :

(a) The mode of removal of a Judge of a High Court is similar to that of removal of a Judge of the Supreme Court.

(b) After retirement from the office a Permanent Judge of a High Court can't plead or act in any court or before any authority in India.

Which of the above statement/s is/are correct ?

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (4) Neither (a) nor (b)

---

2. "माणसाच्या कर्तव्यांच्या जाहीरनाम्याने सुरवात करा आणि मी खात्री देतो की जसा हिवाळ्यानंतर वसंत ऋतु येतो तसे हक्क मागोमाग येतील", असे कोणी म्हटले होते ?

(1) इंदिरा गांधी (2) जवाहरलाल नेहरू

(3) महात्मा गांधी (4) मोरारजी देसाई

Who said "Begin with the charter of duties of man, and I promise, the rights will follow as spring follows winter" ?

(1) Indira Gandhi (2) Jawaharlal Nehru

(3) Mahatma Gandhi (4) Morarji Desai

---

3. खालीलपैकी कोणता विषय राज्यसूचीमध्ये समाविष्ट **नाही** ?

(1) पांथगृहे व पांथगृहपाल (2) पैज व जुगार

(3) औषधे आणि विष (4) पथकर

Which among the following is **not** a subject under state list ?

(1) Inns and inn-keepers (2) Betting and gambling

(3) Drugs and poisons (4) Tolls

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

4. संसद सदस्य आणि राज्य विधिमंडळाचे सदस्य यांच्या निवडणूकी संबंधीच्या वादाबाबतचे खटले चालविण्याबाबतचे उच्च न्यायालयाचा अधिकार खालीलपैकी कोणत्या न्यायाधिकार क्षेत्रात समाविष्ट होतो ?

(1) पर्यवेक्षणाचे अधिकार क्षेत्र (2) प्रारंभिक अधिकार क्षेत्र

(3) सल्लादायी अधिकार क्षेत्र (4) अपिलीय अधिकार क्षेत्र

The power of a High Court to hear disputes relating to the elections of members of Parliament and state legislatures falls under its :

(1) Supervisory jurisdiction (2) Original jurisdiction

(3) Advisory jurisdiction (4) Appellate jurisdiction

5. खालीलपैकी कोणत्या घटनादुरुस्तीद्वारे भारतीय राज्यघटनेतील कलम - 45 मधील विषयामध्ये बदल करण्यात आला ?

(1) 42 वी घटनादुरुस्ती (2) 44 वी घटनादुरुस्ती

(3) 86 वी घटनादुरुस्ती (4) 97 वी घटनादुरुस्ती

Which of the following amendment has changed the subject matter of Article - 45 in the Constitution of India ?

(1) 42nd amendment (2) 44th amendment

(3) 86th amendment (4) 97th amendment

6. कोणत्या राज्यात विधीमंडळाची द्विगृही सभागृहे आहेत ?

(a) बिहार, कर्नाटक, उत्तर प्रदेश

(b) राजस्थान, गुजरात, गोवा

(c) हरियाणा, केरळ, जम्मू व काश्मीर

(d) मध्य प्रदेश, पंजाब, पश्चिम बंगाल

पर्यायी उत्तरे :

(1) (b) आणि (c) बरोबर (2) (a) बरोबर

(3) (c) बरोबर (4) यापैकी नाही

Which states have Bicameral System ?

(a) Bihar, Karnataka, Uttar Pradesh

(b) Rajasthan, Gujarat, Goa

(c) Haryana, Kerala, Jammu and Kashmir

(d) Madhya Pradesh, Punjab, West Bengal

Answer options :

(1) (b) and (c) true (2) (a) true

(3) (c) true (4) None of these

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

7. खालीलपैकी कोणत्या अनुसूचीचा समावेश भारतीय राज्यघटनेत पहिली घटनादुरुस्ती करून करण्यात आला आहे ?

(1) 8 वे (2) 9 वे (3) 10 वे (4) यापैकी नाही

Which of the following schedule in Indian Constitution was added by the first amendment ?

(1) 8th (2) 9th (3) 10th (4) None

---

8. खालील विधाने लक्षात घ्या :

(a) 1976 च्या 42 व्या घटनादुरुस्ती कायद्याने राज्यघटनेत IV A या विभागाचा समावेश करण्यात आला.

(b) ह्या विभागात कलम 51 A या एकमेव कलमाचा समावेश आहे.

(c) ह्या घटनादुरुस्तीद्वारे नागरिकांच्या दहा मूलभूत कर्तव्यांची संहिता राज्यघटनेत समाविष्ट करण्यात आली.

(d) 89 व्या घटनादुरुस्तीनुसार कलम 51 A मध्ये आणखी एका मूलभूत कर्तव्याचा समावेश करण्यात आला.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बिनचूक** आहेत ?

(1) (a), (b) आणि (c) (2) (a) आणि (c)

(3) (a), (c) आणि (d) (4) सर्व

Consider the following statements :

(a) 42nd Constitutional Amendment Act in 1976 added Part IV A to the Constitution.

(b) This Part consists of only one article, that is article 51 A.

(c) This amendment introduced a code of ten fundamental duties of the citizens.

(d) 89th Constitutional Amendment added one more duty in article 51 A.

Which of the above statements is/are **correct** ?

(1) (a), (b) and (c) (2) (a) and (c)

(3) (a), (c) and (d) (4) All

---

9. भारतीय संसदेमध्ये खात्यांशी संबंधित ________ स्थायी समित्या आहेत. प्रत्येक समितीत ________ सदस्य लोकसभेमधून आणि ________ सदस्य राज्यसभेमधून आलेले असतात.

(1) 3, 15, 10 (2) 24, 21, 10 (3) 3, 20, 10 (4) 20, 10, 10

There are ________ departmentally related Standing Committees of the Indian Parliament, each committee consisting ________ members from Lok Sabha and ________ from Rajya Sabha.

(1) 3, 15, 10 (2) 24, 21, 10 (3) 3, 20, 10 (4) 20, 10, 10

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

10. (a) भारतीय संसदेत 1968 मध्ये सर्वप्रथम लोकपाल विधेयक मांडण्यात आले होते.

(b) भारतात लोकपाल ही संस्था अद्यापही अस्तित्वात येवू शकलेली नाही. (जून 2018 पर्यंत)

वरीलपैकी कोणते विधान/ने **बिनचूक** आहे ?

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) दोन्हीही (4) दोन्हीपैकी एकही नाही

(a) The first Lokpal bill was introduced in the Parliament in 1968.

(b) The Institution of Lokpal has not yet come into existence in India. (Upto June 2018)

Which of the above statements is/are **correct** ?

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (4) None of above

---

11. भारतीय राज्यघटनेमध्ये दुरुस्ती करण्याच्या प्रक्रियेची सुरुवात खालीलपैकी कोण करते ?

(a) लोकसभा (b) राज्यसभा

(c) पंतप्रधान (d) राष्ट्रपती

(e) कायदा मंत्री

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (a) आणि (d)

(3) (a), (b) आणि (d) (4) (a), (b), (d) आणि (e)

An amendment to the Constitution of India can be initiated by the :

(a) Lok Sabha (b) Rajya Sabha

(c) Prime Minister (d) President

(e) Law Minister

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (a) and (d)

(3) (a), (b) and (d) (4) (a), (b), (d) and (e)

---

12. भारताच्या निवडणूक आयोगासंदर्भात दिलेल्या विधानांपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(1) हा आयोग एक मुख्य निवडणूक आयुक्त व तीन निवडणूक आयुक्त मिळून बनलेला आहे.

(2) मुख्य निवडणूक आयुक्त व निवडणूक आयुक्त यांची नियुक्ती राष्ट्रपती करतात.

(3) त्यांचा कालावधी सहा वर्षांचा असतो किंवा वयाच्या 65 वर्षापर्यंत असतो यातील जो अगोदर पूर्ण होईल तो.

(4) यापैकी नाही.

Which of the given statement is **false** regarding the Election Commission of India ?

(1) The body is comprised of a Chief Election Commissioner and three Election Commissioners.

(2) The President appoints the Chief Election Commissioner and the Election Commissioners.

(3) They have a tenure of six years on upto the age of 65 years whichever is earlier.

(4) None of above.

---

13. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) राज्य मानवी हक्क आयोग केवळ राज्यसूचीतील विषयाबाबतच्या मानवी हक्क उल्लंघनांची चौकशी करू शकतो.

(b) राज्य मानवी हक्क आयोगाचे अध्यक्ष आणि सदस्यांची नेमणूक आणि पदच्युती राज्यपाल करतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधान (a) बरोबर (b) चुकीचे आहे.

(2) विधान (b) बरोबर (a) चुकीचे आहे.

(3) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत.

(4) दोन्ही विधाने चुकीची आहेत.

Consider the following statements :

(a) A State Human Rights Commission can inquire into violation of human rights only in respect of subjects mentioned in the state list.

(b) The Chairperson and members of a State Human Rights Commission are appointed and removed by the Governor.

Answer options :

(1) Statement (a) is correct, (b) is false.

(2) Statement (b) is correct, (a) is false.

(3) Both the statements are correct.

(4) Both the statements are false.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

14. खालीलपैकी कोणती यंत्रणा ही बिगर घटनात्मक स्वरूपाची आहे ?
   (1) भाषिक अल्पसंख्यांकासाठी विशेष अधिकारी
   (2) राज्याचा महाधिवक्ता
   (3) राज्य लोकसेवा आयोग
   (4) राज्य मानवी हक्क आयोग

   Which of the following is not a Constitutional body ?
   (1) Special Officer for Linguistic Minorities
   (2) Advocate General of the State
   (3) State Public Service Commission
   (4) State Human Rights Commission

---

15. जोड्या जुळवा :

(a)	डॉ. सच्चिदानंद सिन्हा	(i)	उद्दिष्टांचा ठराव
(b)	डॉ. राजेंद्र प्रसाद	(ii)	घटना परिषदेचे संविधानिक सल्लागार
(c)	बी.एन. राव	(iii)	घटना परिषदेचे कायमस्वरूपी अध्यक्ष
(d)	पं. जवाहरलाल नेहरू	(iv)	पहिल्या घटना परिषदेचे तात्पुरते अध्यक्ष

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(3)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

Match the following :

(a)	Dr. Sacchidanand Sinha	(i)	Objectives Resolution
(b)	Dr. Rajendra Prasad	(ii)	Constitutional Advisor of the Constituent Assembly
(c)	B.N. Rao	(iii)	Permanent President of Constituent Assembly
(d)	Pdt. Jawaharlal Nehru	(iv)	Temporary Chairman of first Constituent Assembly

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(3)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

16. खालीलपैकी कोणी लोकसभेचे सभापतीपद भूषविलेले **नाही** ?

(1) के.एस. हेगडे (2) हुकुम सिंह

(3) कृष्णकांत (4) गुरदयालसिंग धिल्लन

Who among the following was **never** a Speaker of the Lok Sabha ?

(1) K.S. Hegde (2) Hukum Singh

(3) Krishnakant (4) Gurdayalsingh Dhillon

---

17. खालीलपैकी कोणते विधान भारतीय संघामध्ये राज्यांच्या निर्मिती बद्दल **योग्य** आहे ?

(a) ते विद्यमान राज्यांतील प्रदेश वेगळे करून केले जाऊ शकते.

(b) ते आणखी दोन राज्ये किंवा राज्यातील भाग एकत्रित करून करता येईल.

(c) नव्या राज्यांची निर्मिती एका सामान्य कायद्याने करता येते.

(d) राज्यांच्या संमती शिवाय संसद राज्यशासित प्रदेश बदलू शकत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (d) (2) (a), (b), (c) (3) (a), (c), (d) (4) (b), (c), (d)

Which of the following statement is **correct** about the formation of states in Indian Union ?

(a) It can be done by separation of territory from any existing states.

(b) It can be done by Uniting two or more states or part of states.

(c) The creation of New states can be accomplished by an ordinary legislation.

(d) The Parliament cannot alter the territory of the states without their consent.

Answer options :

(1) (a), (b), (d) (2) (a), (b), (c) (3) (a), (c), (d) (4) (b), (c), (d)

---

18. राज्यघटनेनुसार राज्यामध्ये राष्ट्रपती राजवट घोषित केली जावू शकते :

(a) जेंव्हा राज्यशासनाद्वारे मांडलेले विधेयक राज्य विधिमंडळात नामंजूर होते.

(b) जर राज्यघटनेतील तरतूदीप्रमाणे राज्यशासन काम करीत नसेल.

(c) जर केन्द्राने दिलेल्या निर्देशाचे पालन करण्यास राज्य शासन असमर्थ असेल.

(d) जेंव्हा राज्याचे राज्यपाल आणि मुख्यमंत्री यांच्यात महत्वाच्या मुद्यावर मतभिन्नता असेल.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c) (2) (b) आणि (c) (3) (a), (b) आणि (d) (4) (a), (c) आणि (d)

According to the Constitution proclamation of President's rule in a state can be made :

(a) When a bill introduced by the State Government is defeated in the state legislature.

(b) If the State Government is not carried on in accordance with the provisions of the Constitution.

(c) If the State Government fails to comply with or to give effect to any direction from the Centre.

(d) When the Governor and the Chief Minister of a state differ on a vital issue.

Answer options :

(1) (a), (b) and (c) (2) (b) and (c) (3) (a), (b) and (d) (4) (a), (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

19. **यादी** - I मधील मुद्यांची **यादी** - II मधील मुद्यांशी खाली दिलेल्या संकेतांआधारे **अचूक** जोडी जुळवा :

	यादी - I		**यादी - II**
(a)	व्यक्तिगत स्वातंत्र्याचा अधिकार	(i)	कलम - 29
(b)	सार्वजनिक नोकऱ्यांत समान संधी	(ii)	कलम - 21
(c)	अल्पसंख्यांकांचे अधिकार	(iii)	कलम - 16
(d)	शोषणाविरुद्धचा अधिकार	(iv)	कलम - 30
		(v)	कलम - 23

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)
(3)	(ii)	(iii)	(i)	(v)
(4)	(ii)	(iii)	(v)	(iv)

Match List - I with List - II and select the **correct** answers by using codes given below :

	List - I		**List - II**
(a)	Right to personal liberty	(i)	Article - 29
(b)	Equality in public employment	(ii)	Article - 21
(c)	Minorities Rights	(iii)	Article - 16
(d)	Right against exploitation	(iv)	Article - 30
		(v)	Article - 23

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)
(3)	(ii)	(iii)	(i)	(v)
(4)	(ii)	(iii)	(v)	(iv)

20. **अचूक** जोडी कोणती ?

(1) कलम 79 – लोकसभेची रचना

(2) कलम 84 – संसद सदस्यत्वाची पात्रता

(3) कलम 99 – संसद सचिवालय

(4) कलम 85 – सदस्यांची अपात्रता

Which is **correctly** matched ?

(1) Article 79 - Composition of the House of the People

(2) Article 84 - Qualification for Membership of Parliament

(3) Article 99 - Secretariat of Parliament

(4) Article 85 - Disqualification for Membership

---

21. भारतीय संसदेच्या अधिकारावर असलेल्या मर्यादेबाबत खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) बहुतेक विधेयके ही राष्ट्रपतींच्या पूर्व संमतीने संसदेत सादर करावी लागतात.

(b) राज्यघटनेने निर्धारित केलेल्या मर्यादेच्या आत राहून संसदेला कृती करावी लागते.

(c) संसदेने मंजूर केलेले कायदे जर राज्यघटनेतील तरतूदीशी विसंगत असतील तर ते सर्वोच्च न्यायालयाकडून घटनाबाह्य म्हणून घोषित होवू शकतात.

(d) राज्यघटनेद्वारा नागरिकांना जे कांही मूलभूत हक्क बहाल केलेले आहेत त्यामूळे संसदेची अधिसत्ता मर्यादित होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधाने (a), (b), (d) बरोबर आहेत.

(2) विधाने (a), (b), (c) बरोबर आहेत.

(3) विधाने (a), (c), (d) बरोबर आहेत.

(4) विधाने (b), (c), (d) बरोबर आहेत.

Consider the following statements regarding limitations on the authority of the Indian Parliament :

(a) Most of the bills can be introduced in the Parliament with the prior consent of the President.

(b) Parliament has to operate within the jurisdiction earmarked by the Constitution.

(c) The laws enacted by the Parliament can be declared as unconstitutional by the Supreme Court if they contravene the provisions of the Constitution.

(d) The authority of the Parliament is restrained due to grant of certain Fundamental Rights to the citizens by the Constitution.

Answer options :

(1) Statements (a), (b), (d) are correct.

(2) Statements (a), (b), (c) are correct.

(3) Statements (a), (c), (d) are correct.

(4) Statements (b), (c), (d) are correct.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

22. जम्मू आणि काश्मिर राज्यास असलेल्या विशेष दर्जाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(a) सर्व कायद्यांना राज्यात लागू करण्यासाठी संसदेला राज्य शासनाची मान्यता आवश्यक असते.

(b) भारतीय संसद राज्य विधिमंडळाच्या संमती शिवाय राज्याच्या सीमा वाढवू अथवा कमी करू शकत नाही.

(c) भारतीय राज्यघटनेचा भाग IV आणि IV-A हा राज्यास लागू आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (c) (2) (b) फक्त

(3) (b), (c) (4) वरीलपैकी एकही नाही

Which one of the following statements is **correct** about special status to the state of Jammu and Kashmir ?

(a) Parliament needs the State Government's concurrence for applying all laws.

(b) Indian Parliament cannot increase or reduce the borders of the state without the consent of its legislature.

(c) Part IV and IV A of the Indian Constitution are applicable to the state.

Answer options :

(1) (a), (c) (2) (b) only

(3) (b), (c) (4) None of the above

---

23. भारताच्या उपराष्ट्रपतींची निवड करण्यासाठीच्या निर्वाचक गणांमध्ये (इलेक्टोरल कॉलेज) _________ समावेश होतो.

(1) संसदेच्या दोन्ही सभागृहांच्या निवडून आलेल्या सदस्यांचा

(2) संसदेतील निवडून आलेल्या सदस्यांचा आणि राज्यांच्या विधान सभांमधील निवडून आलेल्या सदस्यांचा

(3) संसदेच्या दोन्ही सभागृहांच्या सर्व सदस्यांचा

(4) संसद आणि राज्यांच्या विधान सभांमधील सर्व सदस्यांचा

The electoral college to elect the Vice President of India consists of _________.

(1) Elected members of both houses of Parliament

(2) Elected members of Parliament and state legislative assemblies

(3) All members of both houses of Parliament

(4) All members of Parliament and state legislative assemblies

---

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

24. पुढील विधानांपैकी कोणती **बरोबर** आहेत ?

(a) केंद्रातील मंत्रिमंडळ हे सामूहिकरित्या संसदेला जबाबदार असतात.

(b) लोकसभा व राज्यसभा यांचे सदस्य असलेल्या व्यक्ती ह्या केंद्रीय मंत्रीमंडळामध्ये मंत्री होण्यास पात्र असतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b) (3) दोन्ही (4) कोणतेही नाही

Which of the following statements are **correct** ?

(a) The Council of Ministers in the Union of India is collectively responsible to the Parliament.

(b) The members of both the Lok Sabha and the Rajya Sabha are eligible to be the Ministers of the Union Government.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) None

---

25. अनुसूचित जातींसाठीच्या राष्ट्रीय आयोगाची कार्ये कोणती आहेत ?

(a) अनुसूचित जातींसाठीच्या कार्यदेशीर सुरक्षा उपायांशी संबंधित सर्व बाबींची तपासणी व परीक्षण करणे.

(b) संसदेला अहवाल सादर करणे.

(c) अनुसूचित जातींच्या सामाजिक व आर्थिक विकासाच्या नियोजन प्रक्रियेत सल्ला देणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (c) (2) (a), (b)

(3) (b), (c) (4) वरीलपैकी सर्व

What are the functions of National Commission for SCs ?

(a) Investigate and monitor all matters to the legal safeguards for the SCs.

(b) Present Reports to Parliament.

(c) Advise on the planning process of socio-economic development of SCs.

Answer options :

(1) (a), (c) (2) (a), (b)

(3) (b), (c) (4) All of the above

---

26. भारतीय राज्यघटनेतील __________ सार्वजनिक स्वरूपात फाशी देण्याविरुद्ध अधिकार प्रदान करते.

(1) कलम 20 (2) कलम 21 (3) कलम 22 (4) कलम 31 D

__________ in the Indian Constitution gives the Right against public hanging.

(1) Article 20 (2) Article 21 (3) Article 22 (4) Article 31 D

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

27. भारतीय घटनेच्या तिसऱ्या आणि चौथ्या भागासाठी 'राज्य' या संज्ञेमध्ये :

(a) भारत सरकार आणि संसद

(b) प्रत्येक राज्याचे सरकार आणि विधीमंडळ

(c) स्थानिक शासन

(d) भारतीय प्रदेशातील किंवा भारत सरकारच्या नियंत्रणाखालील इतर शासकीय संस्था यांचा समावेश होतो

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/विधाने **बरोबर** आहे/त ?

(1) फक्त (a) (2) फक्त (a) आणि (b)

(3) फक्त (a), (b) आणि (c) (4) सर्व

For part three and four of the Indian Constitution the term 'State' includes :

(a) Government and Parliament of India.

(b) Government and legislature of each of the states.

(c) Local authorities.

(d) Other authorities within the territory of India or under the control of Government of India.

Which of the above statement/s is/are **true** ?

(1) Only (a) (2) Only (a) and (b)

(3) Only (a), (b) and (c) (4) All

---

28. भारतीय संघराज्यासंबंधीची खालील विधाने लक्षात घ्या :

(a) अमेरिका, कॅनडा आणि ऑस्ट्रेलियाच्या घटनांमधून भारतीय राज्यघटनेने संघराज्याची वैशिष्ट्ये घेतली आहेत.

(b) घटक राज्यांमधील कराराचे फलित म्हणजे भारतीय संघराज्य.

(c) भारतीय संघराज्यातील घटकांना फुटून निघण्याचा अधिकार आहे.

कोणते विधान/ने बरोबर **नाही/नाहीत** ?

(1) फक्त (a) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (c) (4) फक्त (c)

Consider the statements about Indian federation :

(a) Indian Constitution has borrowed federal features from the US, Canadian and Australian Constitution.

(b) Indian federation was a result of an agreement between the units.

(c) The units of Indian federation have the right to secede.

Which statement/s is/are **not** correct ?

(1) Only (a) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) Only (c)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

29. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) 'धर्मनिरपेक्ष राज्य' म्हणजे राज्य सर्व धर्मांचे समान संरक्षण करते आणि कोणताही एक धर्म राज्यधर्म म्हणून मानत नाही.

(b) राज्यघटनेच्या शिल्पकारांनी अनुच्छेद 25, 26 आणि 27 स्विकारून धर्मनिरपेक्षतेला चालना दिलेली आहे.

(c) धर्मनिरपेक्षता हा राज्यघटनेच्या पायाभूत संरचनेचा भाग आहे.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) फक्त (a) (2) (a) आणि (c) (3) (b) आणि (c) (4) वरील सर्व

Consider the following statements :

(a) 'Secular State' means, the state protects all religions equally and does not itself uphold any religion as the state religion.

(b) The framers of the Constitution adopted Article 25, 26 and 27 so as to further secularism.

(c) The secularism is a part of the basic structure of the Constitution.

Which of the above statements is/are **correct** ?

(1) Only (a) (2) (a) and (c) (3) (b) and (c) (4) All above

---

30. राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक आयोगाने जानेवारी 2014 पर्यंत भारतातील __________ समुदायांना अल्पसंख्यांक समुदाय म्हणून सूचित केले होते.

(1) पाच (2) सहा (3) सात (4) आठ

The National Commission for Minorities has notified __________ communities as minority communities in India, as of January 2014.

(1) Five (2) Six (3) Seven (4) Eight

---

31. खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने **योग्य** आहेत ?

(a) राज्यसभेचे अध्यक्ष आणि उपाध्यक्ष हे त्या सभागृहाचे सदस्य नसतात.

(b) उपाध्यक्ष जेव्हा सभागृहाचे कामकाज चालवतात तेव्हा ते पहिल्या फेरीत मतदान करू शकतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) योग्य आहे (2) केवळ (b) योग्य आहे

(3) (a) आणि (b) दोन्ही योग्य आहेत (4) (a) आणि (b) दोन्ही अयोग्य आहेत

Which of the following statements is/are **correct** ?

(a) The Chairman and the Deputy Chairman of the Rajya Sabha are not the members of that House.

(b) While presiding over the House, the Deputy Chairman can vote in the first instance.

Answer options :

(1) Only (a) is correct (2) Only (b) is correct

(3) (a) and (b) both are correct (4) Neither (a) nor (b) is correct

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

32. ________ या सध्याच्या राज्यांच्या काही भागांनी मिळून बनलेल्या वेगळ्या बुंदेलखंड राज्याच्या निर्मितीची मागणी करण्यात आली आहे.

(1) उत्तर प्रदेश आणि दिल्ली
(2) मध्य प्रदेश आणि छत्तीसगड
(3) उत्तर प्रदेश आणि मध्य प्रदेश
(4) मध्य प्रदेश आणि राजस्थान

There is a demand for creation of separate state of Bundelkhand covering the areas in the present states of ________.

(1) Uttar Pradesh and Delhi
(2) Madhya Pradesh and Chhattisgarh
(3) Uttar Pradesh and Madhya Pradesh
(4) Madhya Pradesh and Rajasthan

---

33. राज्यसभेचे अध्यक्ष ________ पेक्षा अधिक संख्या नसलेल्या उपाध्यक्षांच्या पॅनेलचे नामांकन करतात.

(1) दोन (2) पाच (3) सहा (4) चार

The Chairman of the Rajyasabha nominates a panel of not more than ________ Vice Chairmen.

(1) Two (2) Five (3) Six (4) Four

---

34. खालीलपैकी कोणते विधान भारतीय राज्यघटनेच्या चौथ्या परिशिष्टाचे **अचूक** वर्णन करते ?

(1) या परिशिष्टात राज्यघटनेत समाविष्ट भाषांची यादी समाविष्ट आहे.
(2) या परिशिष्टात केंद्र आणि राज्यामधील अधिकारांचे वाटप याची यादी समाविष्ट आहे.
(3) या परिशिष्टात राज्यसभेतील जागांची वाटणी समाविष्ट आहे.
(4) या परिशिष्टात आदिवासी क्षेत्राच्या प्रशासनाबाबत तरतूदींचा समावेश आहे.

Which one of the following statements **correctly** describes the Fourth Schedule of the Constitution of India ?

(1) It contains languages listed in the Constitution.
(2) It contains lists of the distribution of powers between the Union and the States.
(3) It allocates seats in the council of states.
(4) It contains the provisions regarding the administration of tribal areas.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

35. खालीलपैकी कोणते आदेश हे फक्त न्यायिक आणि अर्धन्यायिक अधिसत्तेविरोधात काढता येतात ?

(1) प्रतिषेध (2) उत्प्रेक्षण

(3) बंदी प्रत्यक्षीकरण (4) अधिकारपृच्छा

Which of the following writs can be issued only against Judicial and Quasi-judicial authorities ?

(1) Prohibition (2) Certiorari

(3) Habeas Corpus (4) Quo-warranto

---

36. 2003 मधे राज्यसभेच्या निवडणुकीत कोणते दोन बदल करण्यात आले ?

(a) उमेदवार संबंधित राज्याचा निवासी असण्याची आवश्यकता नाही आणि खुली मतदान पद्धती

(b) गुन्हेगारी प्रकरणात नाव असल्यास अपात्र आणि उत्पन्नाची खरी माहिती

(c) राजकीय पक्षाचे सभासदत्व आणि 10 वर्षे राजकारणाचा अनुभव

(d) पराभूत उमेदवार नसावा आणि वयोमर्यादा 70 वर्षापेक्षा अधिक नसावी

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) बरोबर (2) (c) आणि (d) बरोबर

(3) फक्त (a) बरोबर (4) फक्त (c) बरोबर

Which two changes were introduced in the Rajya Sabha elections in the year 2003 ?

(a) The candidate need not be resident of related state and open election to be conducted.

(b) The candidate shall be rejected if found criminal background and he must provide correct information of property.

(c) The candidate must have membership of National Party and 10 years of Political experience.

(d) He must not be a defeated candidate and age should not exceed 70 years.

Answer options :

(1) (a) and (b) correct (2) (c) and (d) correct

(3) only (a) correct (4) only (c) correct

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

37. समाजवादी पक्षाबाबत काय **खरे** आहे ?

(a) समाजवादी पक्ष 1938 मध्ये काँग्रेस पासून वेगळा झाला.

(b) आचार्य नरेंद्र देव हे समाजवादी पक्षाचे संस्थापक अध्यक्ष होते.

(c) जयप्रकाश नारायण, एस.एम. जोशी, अशोक मेहता हे समाजवादी पक्ष/प्रजा समाजवादी पक्षाचे नेते होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b) (2) फक्त (b), (c) (3) फक्त (a), (c) (4) (a), (b) आणि (c)

What is **true** about Socialist Party ?

(a) Socialist party was separated from Congress in 1938.

(b) Acharya Narendra Dev was a founder President of Socialist Party.

(c) Jayaprakash Narayan, S.M. Joshi, Ashok Mehta were leaders of Socialist Party/ Praja Socialist Party.

Answer options :

(1) Only (a), (b) (2) Only (b), (c) (3) Only (a), (c) (4) (a), (b) and (c)

---

38. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 19(2) अन्वये भाषण स्वातंत्र्याच्या अधिकारावर लादलेल्या प्रतिबंधाचे आधार कोणते आहेत ?

(a) न्यायालयाचा अवमान (b) बदनामी

(c) कायदे मंडळाचा अवमान (d) राज्याची सुरक्षितता

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b), (d) (2) फक्त (b), (c), (d)

(3) फक्त (a), (c), (d) (4) फक्त (a), (b), (c)

Which are the grounds of restrictions imposed on the exercise of the right to freedom of speech under Article 19(2) of the Indian Constitution ?

(a) Contempt of court (b) Defamation

(c) Contempt of Legislature (d) Security of the state

Answer options :

(1) Only (a), (b), (d) (2) Only (b), (c), (d)

(3) Only (a), (c), (d) (4) Only (a), (b), (c)

---

39. 'कामराज प्लॅन/योजना' म्हणजे काय ?

(1) सर्व वरिष्ठ काँग्रेसजनांनी आपल्या पदाचा राजीनामा देवून तरुण पक्ष कार्यकर्त्यांसाठी मार्ग मोकळा करावा.

(2) सर्व वरिष्ठ काँग्रेसजनांनी एकत्र व्हावे आणि इंदिरा गांधींना विरोध करावा.

(3) सर्व वरिष्ठ काँग्रेसजनांनी आपल्या ह्रदयाचे शब्द ऐकावे आणि व्ही.व्ही. गिरी यांना मतदान करावे.

(4) सर्व वरिष्ठ काँग्रेसजनांनी तरुण पक्ष कार्यकर्त्यांना सल्ला द्यावा.

What is meant by 'Kamaraj Plan' ?

(1) All senior congressmen should resign from office to make way for younger party workers.

(2) All senior congressmen should unite and oppose to Indira Gandhi.

(3) All senior congressmen should hear the words of heart and vote for V.V. Giri.

(4) All senior congressmen should advice the younger party workers.

---

40. योग्य कथन ओळखा :

(a) भारताच्या निवडणूक आयोगाची स्थापना 26 नोव्हेंबर 1949 रोजी झाली.

(b) संयुक्त राष्ट्रे व राष्ट्रकुल सचिवालयाच्या सहकार्याने इतर राष्ट्रांतील निवडणूकीसाठी भारताचा निवडणूक आयोग तज्ञ व निरीक्षक उपलब्ध करून देतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) (a) आणि (b) दोन्ही (4) (a) आणि (b) दोन्ही नाही

Select the **correct** statement :

(a) The Election Commission of India was established on 26 November 1949.

(b) The Election Commission of India has provided experts and observers for elections to other countries in co-operation with United Nations and Common Wealth Secretariat.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (a) and (b) (4) Neither (a) nor (b)

---

41. खालीलपैकी कोण स्वतंत्र पक्षाचे नेते **नव्हते** ?

(1) सी. राजगोपालाचारी (2) मिनू मसानी

(3) पी.सी. जोशी (4) के.एम. मुन्शी

Who was **not** a leader of Swatantra Party ?

(1) C. Rajgopalachari (2) Minoo Masani

(3) P.C. Joshi (4) K.M. Munshi

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

42. जोड्या लावा – (भारताची जनगणना, 2011)

	'अ'		'ब'
(a)	भारताचा साक्षरता दर	(i)	64.6%
(b)	पुरुषांचा साक्षरता दर (भारत)	(ii)	80.9%
(c)	महिलांचा साक्षरता दर (भारत)	(iii)	82.34%
(d)	महाराष्ट्राचा साक्षरता दर	(iv)	73.0%

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(2)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(3)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(4)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)

Match the pairs - (Census 2011 of India)

	'A'		'B'
(a)	Literacy rate of India	(i)	64.6%
(b)	Literacy rate of male (India)	(ii)	80.9%
(c)	Literacy rate of female (India)	(iii)	82.34%
(d)	Literacy rate of Maharashtra	(iv)	73.0%

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(2)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(3)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(4)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)

---

43. लोकनायक जयप्रकाश नारायण यांच्या बाबत काय **खरे** आहे?

(a) ते काँग्रेस समाजवादी पक्षाचे संस्थापक महासचिव होते.

(b) त्यांनी 1965 साली सक्रीय राजकारणाचा त्याग केला.

(c) त्यांनी भूदान आंदोलनात सहभाग घेतला.

(d) ते आणिबाणीच्या विरोधाचे प्रतिक होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c)　　(2) (b), (c) आणि (d)

(3) (a), (c) आणि (d)　　(4) (a), (b) आणि (d)

What is **true** about Loknayak Jayaprakash Narayan ?

(a) He was a founder general secretary of Congress Socialist Party.

(b) He quit active politics in 1965.

(c) He was involved in Bhoodan Movement.

(d) He was a symbol of opposition to Emergency.

Answer options :

(1) (a), (b) and (c)　　(2) (b), (c) and (d)

(3) (a), (c) and (d)　　(4) (a), (b) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

44. **योग्य** कथन ओळखा :

(a) 'केंद्रीय विद्यापीठ बिहार' चे पुनर्नामकरण 'केंद्रीय विद्यापीठ दक्षिण बिहार' असे करण्यात आले.

(b) बिहार मध्ये 'जयप्रकाश नारायण केंद्रीय विद्यापीठ' या नावाने दुसऱ्या केंद्रीय विद्यापीठाची स्थापना करण्यात आली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) (a) आणि (b) दोन्ही (4) (a) आणि (b) दोन्ही नाही

Select the **correct** statement :

(a) The 'Central University of Bihar' is rename as 'Central University of South Bihar'.

(b) The second central university is established in Bihar by the name of 'Jayaprakash Narayan Central University'.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (a) and (b) (4) Neither (a) nor (b)

---

45. काही राज्यांचे अपवाद वगळता, 2015 - 16 नंतर सर्व शिक्षा अभियानासाठी केंद्र व राज्य सरकारांमध्ये निधी वाटप पद्धतीचे प्रमाण __________ असे होते.

(1) 60 : 40 (2) 75 : 25 (3) 70 : 30 (4) 65 : 35

The fund sharing pattern between the central and state governments for Sarva Shiksha Abhiyan was in the ratio of __________ , since 2015 - 16 (except a few states).

(1) 60 : 40 (2) 75 : 25 (3) 70 : 30 (4) 65 : 35

---

46. **योग्य** कथन ओळखा :

(a) निवडणूक सुधारणे बाबतीतील दिनेश गोस्वामी समितीची स्थापना 1990 मध्ये झाली.

(b) निवडणूक सुधारणे बाबतीतील इंद्रजीत गुप्ता समितीची स्थापना 1995 मध्ये झाली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) (a) आणि (b) दोन्ही (4) (a) आणि (b) दोन्ही नाही

Select the **correct** statement :

(a) Dinesh Goswami Committee on Electoral reforms was set up in 1990.

(b) Indrajit Gupta Committee on Electoral reforms was set up in 1995.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (a) and (b) (4) Neither (a) nor (b)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

47. भारतीय राज्य घटनेच्या कोणत्या कलमांद्वारे/कलमाद्वारे निवडणुकीच्या संदर्भात हस्तक्षेप करण्यास न्यायालयांवर **बंदी** आहे ?

(a) कलम 324 (b) कलम 325 (c) कलम 327 (d) कलम 329

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) अचूक आहे (2) फक्त (c) अचूक आहे

(3) फक्त (d) अचूक आहे (4) (a) आणि (d) अचूक आहे

According to Indian Constitution which article/s state/s that court should **not** interfere in elections ?

(a) article 324 (b) article 325 (c) article 327 (d) article 329

Answer options :

(1) (a) and (b) are correct (2) only (c) is correct

(3) only (d) is correct (4) (a) and (d) are correct

---

48. भारतामध्ये मतदारासाठी अपात्रतेचे कोणते निकष आहेत ?

(a) वास्तव्य नसणे

(b) मानसिक दुर्बलता

(c) गुन्हा किंवा भ्रष्टाचार किंवा बेकायदेशीर कृत्य

(d) आर्थिक लाभाचे पद धारण केल्यास

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b), (c) (2) फक्त (b), (c), (d)

(3) फक्त (a), (c), (d) (4) फक्त (a), (b), (d)

What are disqualifications of voter in India ?

(a) Ground of non-residence

(b) Unsoundness of mind

(c) Crime or corrupt or illegal practice

(d) Holding office of profit

Answer options :

(1) Only (a), (b), (c) (2) Only (b), (c), (d)

(3) Only (a), (c), (d) (4) Only (a), (b), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

49. मार्क्सवादी कम्यूनिस्ट पक्षाबरोबर पुढीलपैकी कोणती विद्यार्थी संघटना संलग्न आहे ?

(1) अखिल भारतीय विद्यार्थी परिषद

(2) ऑल् इंडिया स्टूडंट्स् फेडरेशन

(3) नॅशनल स्टूडंट्स् यूनियन ऑफ इंडिया

(4) प्रोग्रेसिव स्टूडंट्स् यूनियन

Which student organization among the following is affiliated to the Communist Party of India (Marxist) ?

(1) Akhil Bharatiya Vidyarthi Parishad

(2) All India Students' Federation

(3) National Students' Union of India

(4) Progressive Students' Union

---

50. जोड्या लावा - (तिथि भोजन - मध्यान्ह भोजन योजना)

'अ'		'ब'	
(a)	संप्रती भोजन	(i)	राजस्थान
(b)	अन्न धानम	(ii)	पंजाब
(c)	उत्सव भोज	(iii)	आसाम
(d)	प्रिती भोज	(iv)	पुदुच्चेरी

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(2)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)

Match the pairs - (Tithi Bhojan - Mid-day meal scheme)

'A'		'B'	
(a)	Sampriti Bhojan	(i)	Rajasthan
(b)	Anna Dhanam	(ii)	Punjab
(c)	Utsav Bhoj	(iii)	Assam
(d)	Priti Bhoj	(iv)	Puducherry

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(2)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

51. जोड्या लावा :

	(विषय)		(कलम)
(a)	लेखानुदान	(i)	204
(b)	विनियोग विधेयक	(ii)	206
(c)	धन विधेयकाची व्याख्या	(iii)	202
(d)	वार्षिक वित्तीय पत्रक	(iv)	199

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(4)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)

Match the following :

	(Subject-Matter)		(Article)
(a)	Votes on Account	(i)	204
(b)	Appropriation Bills	(ii)	206
(c)	Definition of Money Bills	(iii)	202
(d)	Annual Financial Statement	(iv)	199

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(4)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)

52. जोड्या लावा – (शासनाच्या शैक्षणिक योजना)

'अ'		'ब'	
(a)	सक्षम	(i)	प्रौढ शिक्षण आणि कौशल्य विकास
(b)	उडान	(ii)	तांत्रिक शिक्षणासाठी मुलींना शिष्यवृत्ती
(c)	साक्षर भारत	(iii)	दिव्यांग विद्यार्थ्यांसाठी शिष्यवृत्ती
(d)	प्रगती	(iv)	मुलींच्या शिक्षणाचा विकास

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

Match the pairs - (Educational Schemes of the Government)

'A'		'B'	
(a)	SAKSHAM	(i)	Adult education and skill development
(b)	Udaan	(ii)	Scholarship for Girl child for technical education
(c)	Sakshar Bharat	(iii)	Scholarship for differently abled children
(d)	Pragati	(iv)	Development of girl child education

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

53. अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना एम.फिल., पीएच.डी. सारख्या संशोधनाच्या अभ्यासाकरिता कोणती योजना आर्थिक साहाय्य उपलब्ध करून देते ?

(1) राजीव गांधी राष्ट्रीय शिष्यवृत्ती
(2) डॉ. बी.आर. आंबेडकर राष्ट्रीय शिष्यवृत्ती
(3) बाबू जगजीवन राम राष्ट्रीय शिष्यवृत्ती
(4) महात्मा जोतिबा फुले राष्ट्रीय शिष्यवृत्ती

Which scheme provides financial assistance to Scheduled Caste students for pursuing research studies leading to M.Phil, Ph.D. ?

(1) Rajiv Gandhi National Fellowship
(2) Dr. B.R. Ambedkar National Fellowship
(3) Babu Jagjivan Ram National Fellowship
(4) Mahatma Jotiba Phule National Fellowship

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

54. अयोग्य कथन ओळखा :

(1) 1951 मध्ये साम्यवादी पक्षाने रक्तरंजित क्रांतीच्या मार्गाचा त्याग केला आणि सार्वत्रिक निवडणूकीत सहभागी होण्याचा निर्णय घेतला.

(2) ए.के. गोपालन, एस.ए. डांगे, अजय घोष हे साम्यवादी पक्षाचे (CPI) नेते होते.

(3) 1964 मध्ये साम्यवादी पक्ष दोन गटात विभागला गेला CPI ने चीनचे समर्थन केले आणि CPI (M) ने रशियाचे समर्थन केले.

(4) ब्रिटिशांना त्याच्या नाझी जर्मनी विरोधातील लढ्याला पाठिंबा देण्याचे साम्यवाद्यांनी 1941 साली ठरवले.

Select the **incorrect** statement :

(1) In 1951 the Communist Party abandoned the path of violent revolution and decided to participate in the general election.

(2) A.K. Gopalan, S.A. Dange, Ajay Ghosh were leaders of CPI.

(3) In 1964 Communist Party split in two groups CPI supported to China and CPI (M) supported to Russia.

(4) In 1941 the Communist decided to support the British in their war against Nazi Germany.

---

55. प्रत्येक राज्य व्यवस्थेतील राजकीय पक्षाचा सामाजिक संदर्भ निरनिराळा असतो. साम्यवादी पक्षांच्या बाबतीत खालील वाक्य कोणत्या गटास तंतोतंत लागू होतात ?

(a) साम्यवादी पक्ष बेकायदेशीर

(b) साम्यवादी पक्षाची स्थापना करण्यास कायदेशीर बंदी नाही

(c) क्रांतीचा अग्रदूत

(d) एकाच पक्षाच्या अनेक शाखा

देशांच्या गटाच्या खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी कोणता पर्याय वरील (a), (b), (c), (d) यांच्याशी अनुक्रमे साधर्म्य सांगतो ?

(1) इंग्लंड, अमेरिका, भारत, चीन (2) अमेरिका, चीन, भारत, इंग्लंड

(3) अमेरिका, इंग्लंड, चीन, भारत (4) चीन, अमेरिका, भारत, इंग्लंड

In every political system, each political party manifests different social context. Among the following sentences regarding Communist Party, which appropriately suits given groups ?

(a) The Communist Party is illegal.

(b) No law to prevent formation of Communist Party.

(c) Communist party is the torch bearer of revolution.

(d) Various branches of single party.

Which sequence of the following groups of countries correctly represents (a), (b), (c), (d) above ?

(1) England, America, India, China (2) America, China, India, England

(3) America, England, China, India (4) China, America, India, England

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

56. **योग्य कथन ओळखा :**

(a) महाराष्ट्राच्या शेतकरी संघटनेने "शेतकऱ्यांचे आंदोलन हे इंडियाच्या फौजे विरुद्ध भारताचे युद्ध" म्हणून जाहीर केले.

(b) भारतीय किसान युनियन ही 70 च्या दशकातील शेतकऱ्यांच्या आंदोलनातील एक प्रमुख संघटना होती.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) (a) आणि (b) दोन्ही (4) (a) आणि (b) दोन्ही नाही

Select the **correct** statement :

(a) Shetkari Sanghatana of Maharashtra declared the "Farmers movement as a war of Bharat against the forces of India".

(b) The Bharatiya Kisan Union was one of the leading organisation in the farmer's movement of the seventies.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (a) and (b) (4) Neither (a) nor (b)

---

57. **अयोग्य कथन ओळखा :**

(1) इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्रामध्ये नियंत्रण युनिट व बॅलट युनिट चा समावेश असतो.

(2) एक बॅलट युनिट सोळा उमेदवारांपर्यंत सेवा पुरवू शकते.

(3) एक नियंत्रण युनिट 48 उमेदवारांना प्राप्त मतांची नोंद ठेवू शकते.

(4) इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्र हे 6 व्होल्ट बॅटरी वर चालू होते आणि ते कोणत्याही ठिकाणी आणि कोणत्याही परिस्थितीत उपयोगात येवू शकते.

Select the **incorrect** statement :

(1) The Electronic voting machine consists of control unit and ballot unit.

(2) One ballot unit caters upto sixteen candidates.

(3) One control unit can record the votes polled by 48 candidates.

(4) The Electronic voting machine operates on a 6 volts battery and can be used anywhere and under any conditions.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

58. सातत्यपूर्ण सर्वंकष मूल्यमापन कार्यपद्धतीनुसार आकारिक मूल्यमापना मध्ये कोणती साधने-तंत्रे वापरली जातात ?

(a) लेखी परीक्षा
(b) दैनंदिन निरीक्षण
(c) प्रकल्प
(d) गृहकार्य/स्वाध्याय

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b), (c)
(2) फक्त (a), (b), (d)
(3) फक्त (a), (c), (d)
(4) फक्त (b), (c), (d)

Which sources - techniques are used in Formative Evaluation under the Continuous Comprehensive Evaluation Work Method ?

(a) Written Examination
(b) Daily Observation
(c) Project
(d) Homework/Exercise

Answer options :

(1) Only (a), (b), (c)
(2) Only (a), (b), (d)
(3) Only (a), (c), (d)
(4) Only (b), (c), (d)

---

59. जोड्या लावा – (प्रादेशिक आकांक्षा)

'अ' (व्यक्ती/संघटना)		'ब' (राज्य)	
(a)	अंगामी झापु फिझो	(i)	सिक्कीम
(b)	लालडेंगा	(ii)	नागालँड
(c)	काझी लेहंडुप दोर्जी खांगसर्पा	(iii)	मिझोरम
(d)	आसू (AASU)	(iv)	आसाम

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)

Match the pairs - (Regional Aspiration)

'A' (Person/Organisation)		'B' (State)	
(a)	Angami Zapu Phizo	(i)	Sikkim
(b)	Laldenga	(ii)	Nagaland
(c)	Kazi Lhendup Dorji Khangsarpa	(iii)	Mizoram
(d)	AASU	(iv)	Assam

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

60. खालील वाक्ये वाचा :

(a) 2001 च्या जनगणनेच्या आधारे परिसीमित केलेले मतदार संघ हे 2026 नंतरच्या पहिल्या जनगणने पर्यंत अस्तित्वात राहतील.

(b) परिसीमन आयोग हा लोकसभा, विधानसभा आणि स्थानिक संस्थांच्या मतदार संघांचे परिसीमन करतो.

वरीलपैकी कोणते/ती वाक्य/वाक्ये **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) (a) आणि (b) दोन्ही (2) (a) ही नाही आणि (b) ही नाही

(3) फक्त (b) (4) फक्त (a)

Consider the following statements :

(a) Constituencies carved out on the basis of 2001 Census will continue to be in operation till the First Census after 2026.

(b) Delimitation commission demarcates the boundaries of constituencies of Lok Sabha, State Assemblies and Local bodies.

Which of the above statement/s is/are **correct** ?

(1) Both (a) and (b) (2) Neither (a) nor (b)

(3) Only (b) (4) Only (a)

---

61. **योग्य** कथन ओळखा :

(a) जुलै, 2002 मध्ये राष्ट्रीय मच्छीमार संघटने द्वारे (NFF) परकीय ट्रॉलर्सला सरकारने दिलेल्या परवान्याच्या निर्णयाला विरोध करण्यासाठी राष्ट्रीय स्तरावर संप करण्याचे आव्हान करण्यात आले.

(b) आंध्र प्रदेशाच्या दुर्गम खेड्यातील ग्रामीण महिलांनी मद्यविरोधी, माफिया विरोधी, सरकार विरोधी केलेल्या संघर्षाला अर्क-विरोधी आंदोलन म्हटले गेले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) (a) आणि (b) दोन्ही (4) (a) आणि (b) दोन्हीही नाही

Select the **correct** statement :

(a) In July 2002, National Fish Worker's Forum called for nationwide strike to oppose the move of the Government to issue licences to foreign trawlers.

(b) Rural women in remote villages from Andhra Pradesh fought a battle against alcoholism, against mafias and against Government, these agitations known as Anti-arrack movement.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (a) and (b) (4) Neither (a) nor (b)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

62. योग्य कथने ओळखा :

(a) भारतीय वृत्तपत्र परिषद ही वैधानिक पूर्ण न्यायिक स्वायत्त संस्था आहे.

(b) भारतीय वृत्तपत्र परिषदेमध्ये एक अध्यक्ष व 28 सदस्यांचा समावेश होतो.

(c) वृत्तपत्राचे स्वातंत्र्य जतन करणे हा भारतीय वृत्तपत्र परिषदेचा उद्देश आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b) (2) फक्त (b), (c)

(3) फक्त (a), (c) (4) वरील सर्व

Select the **correct** statements :

(a) The Press Council of India is a statutory fully judicial autonomous authority.

(b) The Press Council of India comprises a Chairman and 28 members.

(c) Preserving the freedom of press is objective of Press Council of India.

Answer options :

(1) Only (a), (b) (2) Only (b), (c)

(3) Only (a), (c) (4) All of the above

---

63. मतदानाचे वय 21 वरून 18 वर्षापर्यंत कमी करण्यासंबंधित घटना दुरुस्ती कोणती आहे ?

(1) एकसष्टावी घटना दुरुस्ती

(2) बेचाळीसावी घटना दुरुस्ती

(3) त्रेसष्टावी घटना दुरुस्ती

(4) शहाऐंशीवी घटना दुरुस्ती

Which constitutional amendment is related to reducing the voting age from 21 to 18 years ?

(1) Sixty first constitutional amendment

(2) Forty second constitutional amendment

(3) Sixty third constitutional amendment

(4) Eighty sixth constitutional amendment

---

64. लोकसभेमध्ये अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती साठी किती राखीव मतदार संघ आहेत ?

(1) एस.सी. - 78, एस.टी. - 39 (2) एस.सी. - 84, एस.टी. - 47

(3) एस.सी. - 81, एस.टी. - 39 (4) एस.सी. - 79, एस.टी. - 41

How many constituencies are reserved for Scheduled Castes and Scheduled Tribes in the Lok Sabha ?

(1) SC - 78, ST - 39 (2) SC - 84, ST - 47

(3) SC - 81, ST - 39 (4) SC - 79, ST - 41

---

65. आंध्र प्रदेश मध्ये कोणत्या उच्च शैक्षणिक संस्थांची स्थापना 2014 नंतर झाली ?

(a) ट्रायबल विद्यापीठ (b) महात्मा गांधी विद्यापीठ

(c) केंद्रीय विद्यापीठ (d) एन.आय.टी.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b), (c) (2) फक्त (a), (b), (d)

(3) फक्त (a), (c), (d) (4) वरील सर्व

Which Higher Educational Institutions were established after 2014 in Andhra Pradesh ?

(a) Tribal University (b) Mahatma Gandhi University

(c) Central University (d) NIT

Answer options :

(1) Only (a), (b), (c) (2) Only (a), (b), (d)

(3) Only (a), (c), (d) (4) All of the above

---

66. भारतीय जनसंघाची विचारधारा आहेत :

(a) एक देश, एक संस्कृति व एक राष्ट्र विचार

(b) व्यक्तिगत स्वातंत्र्या द्वारेच वैभवप्राप्ती शक्य

(c) भारताची कार्यालयीन भाषा इंग्रजी ऐवजी हिंदी

(d) धार्मिक व सांस्कृतिक अल्पसंख्याकांच्या सवलतीस विरोध

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b), (c) (2) फक्त (a), (b), (d)

(3) फक्त (a), (c), (d) (4) फक्त (b), (c), (d)

The ideology of Bharatiya Jan Sangh are :

(a) Idea of one country, one culture and one nation.

(b) The prosperity could come only through individual freedom.

(c) To replace English with Hindi as the official language of India.

(d) To oppose the granting of concessions to religious and cultural minorities.

Answer options :

(1) Only (a), (b), (c) (2) Only (a), (b), (d)

(3) Only (a), (c), (d) (4) Only (b), (c), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

67. 2018 चा वर्षाकरता एन्.आय.आर.एफ्. ने विद्यापीठाची मानांकने जाहीर केली. खालील पहिल्या चार संस्थाकरता **योग्य** अनुक्रम काय आहे ?

(a) बनारस हिंदू विश्वविद्यालय
(b) जवाहरलाल नेहरू विश्वविद्यालय
(c) अण्णा विश्वविद्यालय
(d) भारतीय विज्ञान संस्था

पर्यायी उत्तरे :

(1) (c), (a), (d), (b)
(2) (d), (b), (a), (c)
(3) (b), (a), (d), (c)
(4) (a), (b), (c), (d)

The NIRF declared rankings for Universities for the year 2018. What is the **correct** order for the following top 4 Institutions ?

(a) Banaras Hindu University
(b) Jawaharlal Nehru University
(c) Anna University
(d) Indian Institute of Science

Answer options :

(1) (c), (a), (d), (b)
(2) (d), (b), (a), (c)
(3) (b), (a), (d), (c)
(4) (a), (b), (c), (d)

---

68. खालील वाक्ये बघा :

(a) फिक्की ही भारतातील सर्वात मोठी आणि सर्वात जुनी व्यापार उदीम संघटना आहे.
(b) फिक्की ही वाणिज्य आणि उद्योग मंत्रालया-अंतर्गत स्थापन केली आहे.

वरील वाक्यांपैकी कोणते/कोणती **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (a)
(2) फक्त (b)
(3) (a) आणि (b) दोन्ही
(4) (a) ही नाही आणि (b) ही नाही

Consider the following statements :

(a) FICCI is the largest and oldest business organization in India.
(b) FICCI is established under the ministry of commerce and industry.

Which of the above statement/s is/are **correct** ?

(1) Only (a)
(2) Only (b)
(3) Both (a) and (b)
(4) Neither (a) nor (b)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

69. खालीलपैकी कोणामधे लोकसभेची ऐकच जागा आहे ?

(a) मिझोराम (b) मेघालय
(c) नागालँड (d) सिक्कीम
(e) गोवा (f) दादरा आणि नगर हवेली

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (d), (e) (2) (a), (c), (e), (f)
(3) (a), (c), (d), (f) (4) (a), (b), (c), (d), (f)

Which of the following have only one seat in the Lok Sabha ?

(a) Mizoram (b) Meghalaya
(c) Nagaland (d) Sikkim
(e) Goa (f) Dadra and Nagar Haveli

Answer options :

(1) (a), (b), (d), (e) (2) (a), (c), (e), (f)
(3) (a), (c), (d), (f) (4) (a), (b), (c), (d), (f)

---

70. इंडियन कॉम्प्यूटर इमर्जन्सी रिस्पॉन्स टीम (CERT - In) ही माहिती तंत्रज्ञान (दुरुस्ती) कायदा 2008 कलम 70B अंतर्गत पुढील कार्य करते.

(a) सायबर सुरक्षेसंबंधी घटनांवर माहितीचा संग्रह, तिचे विश्लेषण आणि प्रसार.
(b) सायबर सुरक्षेसंबंधी अंदाज वर्तविणे आणि सावध करणे.
(c) सायबर सुरक्षेसंबंधी घटनांसाठी आपत्कालीन उपाय करणे.
(d) सायबर सुरक्षेसंबंधी घटनाची माहिती संसदेला देणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (d) (2) (a), (b) आणि (c) (3) (a), (c) आणि (d) (4) (b), (c) आणि (d)

According to Information Technology (Amendment)Act, 2008 code 70B the Indian Computer Emergency Response Team (CERT - In) operates in which of the following ?

(a) Collection, analysis and distribution of information related to the events of cyber security.
(b) To aware about, detect the events related to cyber security.
(c) To take emergency measures for cyber security events.
(d) To inform the parliament about cyber security events.

Answer options :

(1) (a), (b) and (d) (2) (a), (b) and (c) (3) (a), (c) and (d) (4) (b), (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

71. खालीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(a) छावणी क्षेत्र पालिकेत नऊ निर्वाचित सदस्य असतात.

(b) छावणी क्षेत्र पालिकेचा मुख्य कार्यकारी अधिकारी संरक्षण मंत्र्याद्वारा नियुक्त केला जातो.

(c) भारतात छावणी क्षेत्र पालिकांना तीन प्रकारात विभागले जाते.

(d) छावणी क्षेत्र पालिकेच्या उपाध्यक्षाची निवड पाच वर्षाच्या कार्यकाळासाठी तिच्या सर्व निर्वाचित व नामनियुक्त सदस्यांकडून होते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) (2) (c), (d)

(3) फक्त (d) (4) वरीलपैकी एकही नाही

Which of the following statement(s) is/are **correct** ?

(a) A cantonment board consists of nine elected members.

(b) The Chief Executive Officer of the cantonment board is appointed by the Defence Minister.

(c) In India, the cantonment boards are divided into three catagories.

(d) The Vice-President of the board is elected by all elected and nominated members for a term of five years.

Answer options :

(1) (a), (b) (2) (c), (d)

(3) (d) only (4) None of the above

---

72. खालीलपैकी कोणते विधाने **चुकीचे** आहेत ?

(1) राज्यातील मुख्य सचिवा समान असे पद संघ सरकारमध्ये नाही.

(2) मुख्य सचिव हा राज्य सचिवालयाचा प्रमुख आहे तर केन्द्रीय स्तरावरील मंत्रिमंडळ सचिव (Cabinet Secretary) हा केन्द्रीय सचिवालयाचा प्रमुख आहे.

(3) मुख्य सचिव हा राज्य सचिवालयाचा प्रशासकीय प्रमुख आहे तर केन्द्रीय स्तरावरील मंत्रिमंडळ सचिव हा केन्द्रीय सचिवालयाचा प्रशासकीय प्रमुख नसतो.

(4) वरीलपैकी एकही नाही.

Which one of the following statements is **incorrect** ?

(1) There is no office in the Union Government which can be equated to that of Chief Secretary in the state.

(2) The Chief Secretary is the Chief of State Secretaries, while the Cabinet Secretary at the central level is the Cheif of Central Secretaries.

(3) The Chief Secretary is the administrative head of the State Secretariat while the Cabinet Secretary at the central level is not the administrative head of the central Secretariat.

(4) None of the above.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

73. **योग्य** पर्यायांची निवड करा :

(a) गटविकास अधिकारी हा पंचायत समिती कार्यालयाचा प्रमुख असतो.

(b) गटविकास अधिकारी हा गटपातळीवरील विस्तार अधिकाऱ्यांचा कप्तान असतो.

(c) गटविकास अधिकारी हा पंचायत समितीचा सचिव असतो.

(d) गटविकास अधिकारी हा गट पातळीवरील राजकीय उपक्रमांचा समन्वयक असतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (b) आणि (d) फक्त
(2) (c) आणि (d) फक्त
(3) (a), (b), (c) आणि (d)
(4) (a), (b) आणि (c) फक्त

Find out the **correct** alternatives :

(a) The Block Development Officer is the head of the office of Panchayat Samiti.

(b) The Block Development Officer is a captain of a team of extension officers at the block level.

(c) The Block Development Officer is the secretary of the Panchayat Samiti.

(d) The Block Development Officer is the co-ordinator of political activities at block level.

Answer options :

(1) (b) and (d) only
(2) (c) and (d) only
(3) (a), (b), (c) and (d)
(4) (a), (b) and (c) only

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

74. 74 व्या घटनादुरुस्ती अधिनियमाद्वारे झालेल्या बदलाबाबत जोड्या लावा.

	अनुच्छेद		तरतूद
(a)	243-T	(i)	वित्त आयोग
(b)	243-V	(ii)	नगरपालिकांच्या निवडणूका
(c)	243-Y	(iii)	जागांचे आरक्षण
(d)	243-ZA	(iv)	सदस्यांची अपात्रता

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(2)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(3)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

Match the pairs regarding changes made by the Seventy Fourth Amendment Act.

	Article		Provision
(a)	243-T	(i)	Finance Commission
(b)	243-V	(ii)	Elections to the Municipalities
(c)	243-Y	(iii)	Reservation of Seats
(d)	243-ZA	(iv)	Disqualification for members

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(2)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(3)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

75. 'ऑक्सफोर्ड शब्दकोषा'नुसार जिल्हा प्रशासनाची व्याख्या आहे :

(a) विशेष प्रशासकीय उद्देशांकरीता निर्माण करण्यात आलेला भूभाग.

(b) विशेष प्रशासकीय उद्देशाकरीता निर्माण करण्यात आलेल्या भूभागातील सार्वजनिक कार्यांचे व्यवस्थापन.

(c) शासनाची जिल्ह्यातील संपूर्ण कार्यप्रणाली.

(d) लोकप्रशासनाचा असा भाग जे जिल्ह्याच्या ठराविक क्षेत्रात काम करीत असते.

योग्य पर्याय निवडा :

(1) (a) आणि (c) फक्त (2) (a) आणि (d) फक्त

(3) (b) फक्त (4) (d) फक्त

The 'Oxford Dictionary' defines the District Administration as :

(a) A territory marked off for special administrative purposes.

(b) The management of public affairs within a territory marked off special administrative purpose.

(c) The total functioning of Government in a district.

(d) The portion of Public Administration which functions in the territorial limits of the district.

Select the **correct** alternatives :

(1) (a) and (c) only (2) (a) and (d) only

(3) (b) only (4) (d) only

---

76. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) ग्रामपंचायत हे ब्रिटीशांच्या काळापासूनच स्थानिक प्रशासनाचे एकक होते, परंतु त्यांना शासकीय नियंत्रणाखाली काम करावे लागत असे.

(b) भारत सरकार अधिनियम 1919 मध्ये 'स्थानिक स्वशासना' बाबत कायदे करण्याचा अधिकार खास करून प्रांतिक विधिमंडळास प्रांतिक वैधानिक यादीतील नोंद. क्र. 12 अन्वये दिला होता.

(c) भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद 41 अन्वये राज्य ग्रामपंचायती संघटित करण्यासाठी उपाय योजना करील.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) (a) फक्त (2) (c) फक्त (3) (a) आणि (b) (4) (a), (b), (c)

Consider the following statements :

(a) The Village Panchayat was a unit of local administration since the early British days, but they had to work under Govt. control.

(b) In the Govt. of Indian Act, 1919, the power to enact Legislation was specially given to the Provincial Legislature by Entry 12 in the Provincial Legislative List.

(c) Act 41 of the Indian Constitution provided that the state shall take steps to organise Village Panchayats.

Which of the statement(s) given above is/are **correct** ?

(1) (a) only (2) (c) only (3) (a) and (b) (4) (a), (b), (c)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

77. 73 व्या घटनादुरुस्तीद्वारे पंचायती राज संबंधी खालीलपैकी कोणती तरतूद करण्यात आलेली आहे ?

(1) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातीच्या महिलांसाठी राखीव असलेल्या जागा व्यतिरिक्त एक तृतीयांश जागा या महिलांसाठी राखीव असतील.

(2) पंचायती राज्यातील निर्वाचित सदस्यांना दोन पेक्षा अधिक अपत्ये असतील तर ते आपले पद धारण करण्यास अपात्र ठरतील.

(3) पंचायतीची निवडणूक लढण्यासाठी किमान वय 25 वर्षे असेल.

(4) मध्यम आणि जिल्हा स्तरावरील पंचायतीच्या अध्यक्ष पदासाठी अप्रत्यक्ष निवडणूक (मतदान).

Which of the following has been provided by the 73rd Amendment relating to Panchayati Raj ?

(1) One-third seats shall be reserved for women excluding the number of seats reserved for SC and ST women.

(2) The Panchayati Raj elected members shall be disqualified to hold their office if they have more than two children.

(3) 25 years to be minimum age for contesting elections to Panchayats.

(4) Indirect elections to the post of Chairperson of Panchayats at the intermediate and district levels.

---

78. राज्याच्या राज्यपालाच्या अधिकाराबाबत खालीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(a) राज्य शासनाचे कामकाज अधिक सुलभ पद्धतीने करण्यासाठी राज्यपाल नियम करू शकतात.

(b) अनुच्छेद 356 खालील आणीबाणीच्या काळात राज्यपाल राज्याची विधान परिषद विसर्जित करु शकतात.

(c) राज्याच्या मंत्रिमंडळातील सदस्याच्या अपात्रतेच्या प्रश्नासंबंधी राज्यपालास निर्णय घेण्याचा अधिकार आहे.

(d) एकदा का राज्यपालांनी विधेयक राष्ट्रपतीच्या विचारार्थ राखून ठेवले तर त्या विधेयकाचे कायद्यात रूपान्तर करणे हे राष्ट्रपतीच्या हातात असते, त्यापुढे राज्यपालांची कोणतीही भूमिका असत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (b) फक्त (2) (b), (c), (d) (3) (a), (d) (4) (a), (b), (d)

Which one of the following statements with regard to the powers of the Governor of a state is/are **correct** ?

(a) The Governor can make rules for the more convenient transaction of the business of the Govt. of the state.

(b) The Governor may dissolve the State Legislative Council during emergency under Article 356.

(c) The Governor has the power to decide on questions relating to the disqualification of members of the State Council of Ministers.

(d) Once the Governor reserves a Bill for the President's consideration, the subsequent enactment of the Bill is in the hands of the President and the Governor shall have no further part in its career.

Answer options :

(1) (b) only (2) (b), (c), (d) (3) (a), (d) (4) (a), (b), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

79. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) जिल्हा परिषदेच्या अध्यक्षा विरुद्ध अविश्वासाचा ठराव जिल्हा परिषदेच्या विशेष सभेमध्ये साध्या बहुमताने मंजूर होतो.

(b) अशा तऱ्हेचा अविश्वास ठराव हा अध्यक्षाची निवड झाल्याच्या तारखेपासून एक वर्षाच्या कालावधीपर्यंत आणता येत नाही.

(c) अविश्वासाचा ठराव विचारात घेण्यासाठी बोलावण्यात आलेल्या विशेष सभेच्या अध्यक्षस्थानी जिल्हाधिकारी असतो.

(d) अविश्वासाचा ठराव विचारात घेण्यासाठी बोलावण्यात आलेली विशेष सभा कोणत्याही कारणास्तव तहकुब होत नाही.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (c) आणि (d) (4) फक्त (a)

Consider the following statements :

(a) A motion of no-confidence is passed against President of Z.P. at a special meeting of the Zilla Parishad by a simple majority.

(b) No such motion of no-confidence shall be brought within a period of one year from the date of the election of the President.

(c) The special meeting for considering the motion of no-confidence shall be presided over by the Collector.

(d) The special meeting for considering the motion of no-confidence shall not, for any reason, be adjourned.

Which of the above statement(s) is/are **correct** ?

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (c) and (d) (4) Only (a)

---

80. सचिवालय ही एक धोरण निश्चित करणारी संस्था आणि संचालनालय ही एक धोरण अंमलात आणणारी संस्था असा असणारा फ़रक संपुष्टात आणावा अशी शिफारस खालीलपैकी कोणत्या प्रशासकीय सुधार आयोगाने/समितीने केली होती ?

(1) मध्य प्रदेश प्रशासकीय सुधार आयोग

(2) राजस्थान प्रशासकीय सुधार समिती

(3) पंजाब प्रशासकीय सुधार आयोग

(4) केरळ प्रशासकीय पुनर्रचना आणि आर्थिक समिती

Which of the following Administrative Reforms Commission/Committee have recommended that the distinction between the Secretariat as a policy-making body and the directorate as a policy-implementing body should be abolished ?

(1) Madhya Pradesh Administrative Reforms Commission.

(2) Rajasthan Administrative Reforms Committee.

(3) Punjab Administrative Reforms Commission.

(4) Kerala Administrative Reorganisation and Economy Committee.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

81. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) 1999 च्या कायद्यान्वये महाराष्ट्रात महानगर नियोजन समिती (Metropolitan Planning Committee) गठीत करण्याची तरतूद आहे.

(b) सदरहू कायद्यातील तरतूदीनुसार प्रत्येक महानगर नियोजन समितीमध्ये पन्नास पेक्षा कमी नाही आणि साठ पेक्षा जास्त नाही इतके सदस्य असतात.

(c) समितीच्या सदस्यांमधून तिच्या अध्यक्षाची निवड केली जाते.

(d) जिल्हाधिकारी हा सदरहू समितीचा पद्सिद्ध सदस्य असतो.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) (a) फक्त (2) (a), (b), (d) (3) (b), (c) (4) (a), (c), (d)

Consider the following statements :

(a) An Act of 1999 provides for the Constitution of Metropolitan Planning Committee in Maharashtra.

(b) As per provision of the act every Metropolitan Committee consisting of not less than fifty and not more than sixty members.

(c) Chairperson of this Committee is elected from amongst themselves.

(d) The District Collector is the Ex-officio member of this Committee.

Which of the statement(s) given above is/are **correct** ?

(1) (a) only (2) (a), (b), (d) (3) (b), (c) (4) (a), (c), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

82. योग्य जोड्या जुळवा.

73 वी घटनादुरुस्ती		अनुच्छेद/कलमे	
(a)	हा कायदा ग्रामीण स्थानिक संस्थांना सत्ता, अधिकार व जबाबदारी या दिशेने नेणारा आहे	(i)	243 B
(b)	दर पाच वर्षांनी कालबद्ध निवडणुका घेणे अनिवार्य	(ii)	243 G
(c)	कर, जकात व शुल्क आकारणे आणि वसुल करण्याचे अधिकार	(iii)	243 E
(d)	त्रिस्तरीय पंचायती राज व्यवस्था ची तरतूद	(iv)	243 H

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(4)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)

Match the pairs.

73rd Amendment Act		Articles	
(a)	It devolved the power, authority and responsibilities to rural local bodies	(i)	243 B
(b)	Mandatory periodic elections after every five years	(ii)	243 G
(c)	Authorizes to lavy and collect the taxes, tolls and fees	(iii)	243 E
(d)	Provision of three tier Panchayati Raj Institutions	(iv)	243 H

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(4)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)

83. राज्याच्या मंत्रिमंडळाबाबत खालीलपैकी कोणते **सत्य** आहे ?

(1) मंत्र्यांची नियुक्ती ही पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी होते.

(2) राज्यात मंत्र्यांची एकूण सदस्य संख्या ही राज्याच्या दोन्ही सभागृहातील एकूण सदस्य संख्येच्या पंधरा टक्क्यांपेक्षा जास्त नसावी.

(3) दहाव्या अनुसूची खाली अपात्र ठरलेला विधानसभेचा सदस्य हा राज्यमंत्रिमंडळाचा सदस्य होण्यास पात्र असतो.

(4) मंत्र्यांनी राज्यपालास दिलेल्या सल्ल्याविषयी कोणत्याही न्यायालयात चौकशी करता येणार नाही.

One of the following is **true** with regard to the Council of Ministers in a state :

(1) The Ministers are appointed for a period of five years.

(2) The total number of Ministers in the state shall not exceed fifteen percent of the total number of the members of the two Houses of State Legislature.

(3) A disqualified member of the Legislative Assembly under Tenth Schedule is eligible to be a member of the State Council of Ministers.

(4) The advice tendered by the Ministers to the Governor shall not be inquired into in any court.

---

84. जिल्हा प्रशासनाचे **घटक** आहेत :

(a) कायदा आणि सुव्यवस्था (b) महसूल

(c) कारागृह/तुरुंग प्रशासन (d) जिल्हा नियोजन समिती

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (d) फक्त (2) (c) आणि (d) फक्त

(3) (d) फक्त (4) (a), (b) आणि (c) फक्त

The elements of District Administration are :

(a) Law and Order (b) Revenue

(c) Jail administration (d) District Planning Committee

Answer options :

(1) (a) and (d) only (2) (c) and (d) only

(3) (d) only (4) (a), (b) and (c) only

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

85. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) स्वातंत्र्यपूर्व काळात जिल्हाधिकारी हा कार्यकारी दंडाधिकारी आणि न्यायिक दंडाधिकारी अशा दोन्ही भूमिका पार पाडत असे.

(b) भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद-50 नुसार जिल्हाधिकाऱ्याची न्यायिक दंडाधिकारी म्हणून असलेली भूमिका संपुष्टात आणली गेली.

(c) महाराष्ट्र आणि गुजरातमध्ये जिल्हाधिकाऱ्यास नियामक आणि विकास प्रशासम अशा दोन्ही साठी जबाबदाऱ्या देण्यात आल्या आहे.

(d) तामिळनाडू आणि राजस्थानमध्ये जिल्हाधिकाऱ्यास केवळ नियामक प्रशासनासाठी जबाबदारी देण्यात आली आहे.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) फक्त (a) (2) (b) आणि (c) (3) (a), (c) आणि (d) (4) (a) आणि (b)

Consider the following statements :

(a) Before Independence, the District Collector acted as both, the Executive Magistrate and the Judicial Magistrate.

(b) In accordance with Article 50 of the Indian Constitution the role of District Collector as a Judicial Magistrate came to an end.

(c) In Maharashtra and Gujarat the Collector is made responsible both for regulatory and development administration.

(d) In Tamil Nadu and Rajasthan the Collector is made responsible only for regulatory administration.

Which of the above statement(s) is/are **correct** ?

(1) (a) only (2) (b) and (c) (3) (a), (c) and (d) (4) (a) and (b)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

86. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) विधानसभेने मंजूर केलेले विधेयक (वित्तीय विधेयका व्यतिरीक्त) विधान परिषदेने फेटाळले अथवा तीन महिन्यांच्या कालावधीत मंजूर केले नाही तर ते विधेयक पुन्हा मंजूर करेल आणि पुन्हा ते विधान परिषदेकडे पाठवेल.

(b) जर या दुसऱ्या प्रसंगी विधान परिषदेने जे विधेयक पुन्हा फेटाळले अथवा एक महिन्याच्या आत मंजूर केले नाही तर ते विधेयक दोन्ही सभागृहाकडून मंजूर झाले असे समजले जाईल.

(c) जर एखादे विधेयक विधान परिषदेकडून मंजूर होवून विधानसभेकडे आल्यानंतर फेटाळले गेले तर ते विधेयक संपुष्टात येते.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) (a) फक्त (2) (b) फक्त (3) (a), (b) (4) (a), (b), (c)

Consider the following statements :

(a) A Bill (other than a Money Bill) passed by the Assembly and the Council rejects it or does not passed the Bill within 3 months, the Assembly may again pass the Bill and transmit the Bill to the Council again.

(b) If on this second occasion the Council again rejects it or does not pass it within 1 month, the Bill shall be deemed to have been passed by both Houses.

(c) If a Bill passed by the Council transmitted to the Assembly and rejected by the latter, there is an end to the Bill.

Which of the following statement(s) is/are **correct** ?

(1) (a) only (2) (b) only (3) (a), (b) (4) (a), (b), (c)

---

87. संचालनालयाच्या कार्यांबाबत **योग्य** पर्यायांची निवड करा :

(a) मंत्र्याना तांत्रिक सल्ला देणे.

(b) जिल्हा पातळीवरील खात्यातील कर्मचाऱ्यांच्या कार्याची तपासणी करणे.

(c) विभागातील कर्मचाऱ्यांकरीता सेवा अंतर्गत प्रशिक्षण आयोजित करणे.

(d) दुय्यम पदावरील अधिकाऱ्यांवर नियमानुसार शिस्तविषयक अधिकार अंमलात आणणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (d) केवळ (2) (b) आणि (c) केवळ

(3) (a), (b), (c) आणि (d) (4) (a), (c) आणि (d) केवळ

Choose the **correct** alternatives regarding the functions of Directorate :

(a) To provide technical advice to the Minister.

(b) To inspect execution of work by district departmental staff.

(c) To organize in service training programmes for departmental staff.

(d) To execute disciplinary powers over subordinate - officers as per rule.

Answer options :

(1) (a) and (d) only (2) (b) and (c) only

(3) (a), (b), (c) and (d) (4) (a), (c) and (d) only

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

88. जिल्हा परिषदेच्या अथवा तिच्या समितीच्या कोणत्याही आदेशाची अथवा ठरावाची अंमलबजावणी थांबविण्याचा (निलंबित करण्याचा) अधिकार कोणास आहे ?

(1) जिल्हाधिकारी (2) विभागीय आयुक्त

(3) मुख्य कार्यकारी अधिकारी (4) वरीलपैकी कोणालाही नाही

Who has the power to suspend the execution of any order or resolution of the Zilla Parishad or its Committee ?

(1) The Collector (2) The Divisional Commissioner

(3) The Chief Executive Officer (4) None of the above

89. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) सर्वोच्च न्यायालयाच्या किंवा उच्च न्यायालयाच्या कोणत्याही न्यायाधीशाने आपली कर्तव्ये पार पाडतांना केलेल्या वर्तणूकीबाबत राज्याच्या विधिमंडळात कोणतीही चर्चा करता येणार नाही.

(b) विधिमंडळाच्या कार्यपद्धतीत एखादी तथाकथित नियमबाह्य गोष्ट घडली आहे या कारणास्तव राज्य विधिमंडळातील कोणत्याही कामकाजाच्या वैधानिकतेवर आक्षेप घेतला जावू शकतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधान (a) बरोबर (2) विधान (b) बरोबर

(3) दोन्हीही विधाने बरोबर (4) दोन्हीही विधाने चुकीची

Consider the following statements :

(a) No discussion shall take place in the Legislature of a state with respect to the conduct of any Judge of the Supreme Court or of a High Court in the discharge of his duty.

(b) The validity of any proceedings in the Legislature of a state shall be called in question on the ground of any alleged irregularity of procedure.

Answer options :

(1) Statement (a) is correct (2) Statement (b) is correct

(3) Both the statements are correct (4) Both the statements are false

90. पंचायती राज संबंधी अशोक मेहता समितीच्या शिफारशी :

(a) त्रि-स्तरीय पद्धती ऐवजी द्विस्तरीय पद्धतीची निर्मिती करण्यात यावी.

(b) अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीसाठी जागांमध्ये आरक्षण असावे.

(c) पंचायती राज कामकाजात राजकीय पक्षांचा सहभाग नसावा.

(d) विसर्जित केल्यास, एका वर्षात निवडणूका घेतल्या पाहिजेत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (b) (4) (a), (d)

The recommendation of the Ashok Mehta Committee on Panchayati Raj are :

(a) The three-tier system should be replaced by the two-tier system.

(b) Reservation of seats for SCs and STs.

(c) No participation of political parties in Panchayati Raj affairs.

(d) If superceded, elections must be held within one year.

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (b) (4) (a), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

91. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर **नाही** ?

(1) जे.व्ही.पी. समितीने भाषा हा राज्य पुनर्रचनेचा आधार मानण्यास नकार दिला होता.

(2) फझल अली आयोगाने 'एक भाषा-एक राज्य' हे तत्त्व नाकारले होते.

(3) फझल अली आयोगाने 15 घटकराज्ये आणि 6 केन्द्रशासित प्रदेश निर्माण करण्याची शिफारस केली होती.

(4) राज्य पुनर्रचना अधिनियम, 1956 अन्वये 14 घटकराज्ये आणि 6 केन्द्रशासित प्रदेश निर्माण करण्यात आले.

Which one of the following statements is **not** correct ?

(1) The JVP Committee rejected language as the basis of the reorganisation of states.

(2) Fazal Ali Commission rejected the principle of 'one language - one state'.

(3) Fazal Ali Commission recommended creation of 15 states and 6 Union territories.

(4) The State Reorganisation Act, 1956 created 14 states and 6 Union territories.

---

92. 74 व्या घटनादुरुस्ती अधिनियम, 1992 बाबत खालीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(1) या कायद्याने भारतीय राज्यघटनेला भाग IX-A हा नव्याने समाविष्ट झाला.

(2) या कायद्याने राज्यघटनेमध्ये नव्याने बाराव्या अनुसूचीचा देखील समावेश झाला.

(3) बाराव्या अनुसूचीमध्ये नगरपालिकांच्या एकोणतीस कार्यांचा समावेश आहे.

(4) वरीलपैकी एकही नाही.

Which one of the following statements regarding 74th Amendment Act of 1992 is **incorrect** ?

(1) This Act has added a new Part IX-A to the Constitution of India.

(2) This Act has also added a new Twelfth Schedule to the Constitution.

(3) The Twelfth Schedule contain twenty nine functional items of Municipalities.

(4) None of the above.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

93. योग्य जोड्या जुळवा.

महाराष्ट्रातील महानगरपालिकेचे नांव	महानगरपालिकेचे स्थापना वर्ष
(a) अकोला महानगरपालिका	(i) 1982
(b) अहमदनगर महानगरपालिका	(ii) 1983
(c) अमरावती महानगरपालिका	(iii) 2001
(d) औरंगाबाद महानगरपालिका	(iv) 2003

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)

Match the pairs.

Name of the Municipal Corporation in Maharashtra	Year of Establishment
(a) Akola Municipal Corporation	(i) 1982
(b) Ahmednagar Municipal Corporation	(ii) 1983
(c) Amravati Municipal Corporation	(iii) 2001
(d) Aurangabad Municipal Corporation	(iv) 2003

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)

---

94. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) भारताच्या संसदेद्वारा करण्यात आलेले क्षेत्रातील, नावातील आणि सीमेतील बदल नाकारण्याचा अधिकार संबंधित राज्याच्या राज्य विधिमंडळास आहे.

(b) राज्याच्या सीमेबाबतीत संबंधित राज्य विधिमंडळाने केलेल्या सूचनांचे पालन करणे भारतीय संसदेवर बंधनकारक आहे.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) (a) आणि (b) (4) दोन्हीही चुकीची

Consider the following statements :

(a) State Legislature has the power to reject the changes brought in its area, name and boundaries by the Union Parliament of India.

(b) Parliament of India is bound to follow the suggestions of the State Legislature in the matters related to the State Boundaries.

Which of the above statement(s) is/are **correct** ?

(1) (a) only (2) (b) only

(3) (a) and (b) (4) Both are incorrect

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

95. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) पंचायत समितीमार्फत सरपंच समिती नेमली जाते.

(b) सरपंच समिती पंचायत समितीला सल्ला देते व मार्गदर्शन करते.

(c) पंचायत समितीचा सभापती हा सरपंच समितीचा पदसिद्ध सभापती असतो.

(d) विस्तार अधिकारी (पंचायती) हा सरपंच समितीचा पदसिद्ध सचिव असतो.

योग्य विधाने निवडा :

(1) (a) आणि (b)
(2) (a), (b) आणि (c)
(3) (a), (b) आणि (d)
(4) वरील सर्व

Consider the following statements :

(a) Sarpanch Committee is appointed by Panchayat Samitee.

(b) Sarpanch Committee gives advice and guidance to Panchayat Samitee.

(c) The Chairman of Panchayat Samitee is ex-officio Chairman of Sarpanch Committee.

(d) Extention Officer (Panchayati) is ex-officio Secretary of Sarpanch Committee.

Choose **correct** statements :

(1) (a) and (b)
(2) (a), (b) and (c)
(3) (a), (b) and (d)
(4) All of the above

---

96. 'पंचायती राज संस्थांच्या कामकाजावर लक्ष ठेवण्यासाठी राज्य मंत्रिमंडळात पंचायती राज मंत्री नियुक्त करावा'. अशी शिफारस खालीलपैकी कोणत्या समितीने केली ?

(1) बलवंतराय मेहता समिती
(2) अशोक मेहता समिती
(3) जी.व्ही.के. राव समिती
(4) एल.एम. सिंघवी समिती

'A Minister for Panchayati Raj should be appointed in the State Council of Ministers to look after the affairs of the Panchayati Raj Institutions'. This recommendation has been made by which one of the following Committees ?

(1) Balwant Rai Mehta Committee
(2) Ashok Mehta Committee
(3) G.V.K. Rao Committee
(4) L.M. Singhvi Committee

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

97. उप विभागीय अधिकारी अथवा प्रांत अधिकारी यांचे खालीलपैकी कोणते दंडाधिकरणीय कार्य (Majesterial Work) आहे ?

(1) विविध प्रकारचे वैधानिक दाखले देणे.
(2) बॉम्बे टेनन्सी अॅन्ड अग्रिकल्चरल लॅन्डस् अॅक्ट, 1948 खालील सर्व टेनन्सी प्रकरणांची सुनावणी करणे.
(3) पोलीस गोळीबाराची प्रकरणे, पोलीस कस्टडीतील मृत्यू प्रकरणांची चौकशी करणे.
(4) तहसिलदारांच्या कार्यावर नियंत्रण व पर्यवेक्षण करणे.

Which one of the following is the majesterial work of Sub-Divisional Officer or Prant Officer ?

(1) To issue various kinds of statutory certificates.
(2) To hear all the cases in connection with tenancy cases under Bombay Tenancy and Agricultural Lands Act, 1948.
(3) To enquire police firing cases, police custody death cases.
(4) To control and supervision over the work of Tahsildars.

---

98. **कथन (A) :** संविधानानुसार मुख्यमंत्री राज्यपालाच्या इच्छेपर्यंत पदावर राहतो.
कारण (R) : मुख्यमंत्र्याची नियुक्ती राज्यपालाद्वारे होते.

(1) **(A)** आणि **(R)** दोन्ही बरोबर आहेत व **(R)** हे **(A)** चे खरे स्पष्टीकरण आहे.
(2) **(A)** आणि **(R)** दोन्ही बरोबर आहेत परंतु **(R)** हे **(A)** चे खरे स्पष्टीकरण नाही.
(3) **(A)** बरोबर आहे परंतु **(R)** चूक आहे.
(4) **(A)** चूक आहे परंतु **(R)** बरोबर आहे.

Assertion (A) : Under the Constitution, the Chief Minister holds office till the pleasure of the Governor.
Reason (R) : The Chief Minister is appointed by the Governor.

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**
(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not a correct explanation of **(A)**
(3) **(A)** is true but **(R)** is false
(4) **(A)** is false but **(R)** is true

---

99. समवर्ती सूचीतील विषयाबाबत राज्याने मंजूर केलेला कायदा केन्द्रीय कायद्यापेक्षा श्रेष्ठ ठरतो :

(1) जर तो केन्द्रीय कायद्याच्या अगोदर मंजूर झाला असेल तर.
(2) जर राज्यविधिमंडळाने मंजूर केलेला आणि राष्ट्रपतीने मान्यता दिलेला कायदा केन्द्रीय कायदा मंजूर होण्याच्या अगोदर असल्यास.
(3) जर सर्वोच्च न्यायालयाने तसा निर्णय दिल्यास.
(4) जर बहुसंख्य राज्याच्या विधिमंडळांनी तसा निर्णय घेतल्यास.

A law passed by a state on concurrent subject get precedence over the law of the centre :

(1) if it was passed earlier than the central law.
(2) if it was passed by the State Legislature and approved by the President before enactment of the central law.
(3) if the Supreme Court so decides.
(4) if the majority of State Legislatures so decide.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

100. महानगरपालिकेबाबत खालील विधाने विचारात घ्या.

(a) निर्वाचित नगरसेवकांची किमान संख्या 65 असावी.

(b) निर्वाचित नगरसेवकांची कमाल संख्या 221 असावी.

(c) नामनिर्देशित नगरसेवकांची संख्या 7 पेक्षा जास्त नसावी.

वरील विधानांपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(1) (a) (2) (b) (3) (c) (4) यापैकी एकही नाही

Consider the following statements regarding Municipal Corporation.

(a) The minimum number of elected councillors shall be 65.

(b) The maximum number of elected councillors shall be 221.

(c) Number of nominated councillors not exceeding 7.

Which of the above statement is **false** ?

(1) (a) (2) (b) (3) (c) (4) None of these

---

101. खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर नाही** ?

(1) 15 सप्टेंबर 1948 रोजी केन्द्रीय पोलीस प्रशिक्षण महाविद्यालयाची (The Central Police Training College) स्थापना माऊंट अबू येथे करण्यांत आली आणि 1967 साली त्याचे नामकरण राष्ट्रीय पोलीस अकादमी असे करण्यांत आले.

(2) आय.पी.एस श्रेणीचे नियंत्रण भारत सरकारच्या गृहखात्यामार्फत केले जाते.

(3) आय.पी.एस श्रेणीतील अधिकाऱ्याची नेमणूक आणि बडतर्फी केवळ भारताच्या गृहमंत्र्याच्या आदेशाद्वारेच होवू शकते.

(4) सरदार वल्लभभाई पटेल राष्ट्रीय पोलीस अकादमी, हैद्राबाद ही उस्मानिया विद्यापीठाशी संलग्न आहे.

Which of the following statement is **not correct** ?

(1) The Central Police Training College was established in Mount Abu on 15 September 1948 and renamed as National Police Academy in 1967.

(2) The IPS cadre is controlled by the Home Ministry of the Govt. of India.

(3) The officer of IPS cadre can only be appointed and dismissed by an order of Home Minister of India.

(4) The Sardar Vallabhbhai Patel National Police Academy, Hyderabad is affiliated to Osmania University.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

102. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) अखिल भारतीय सेवेतील सदस्यांच्या सेवा शर्ती, भरतीचे नियम हे केवळ संसदेच्या कायद्याद्वारेच नियमित करता येतात.

(b) अखिल भारतीय सेवा अधिनियम, 1951 अनुसार अखिल भारतीय सेवेतील सदस्यांच्या भरतीचे नियम आणि सेवा शर्तींच्या नियमनासाठी राज्य सरकारांशी सल्लामसलत न करताही नियम बनविण्याचा अधिकार केन्द्र शासनाला दिला गेला आहे.

(c) अखिल भारतीय सेवेच्या अधिकाऱ्यांची नियुक्ती आणि नियंत्रण केन्द्र शासनाद्वारे करण्यांत येत असल्याने राज्यावर केन्द्राचे नियंत्रण निर्माण करणारी अतिरिक्त एजन्सी म्हणून ही सेवा कार्य करते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधाने (b), (c) बरोबर आहेत, (a) चूक आहे.

(2) विधाने (a), (c) बरोबर आहेत, (b) चूक आहे.

(3) विधाने (a), (b) बरोबर आहेत, (c) चूक आहे.

(4) सर्व विधाने बरोबर आहेत.

Consider the following statements :

(a) Condition of service, regulation of recruitment of the members of All India Service can be regulated only by an act of Parliament.

(b) All India Service Act, 1951 empowered the Union Government, without consultation with the state governments, to make rules for regulation of recruitment and condition of service of the members of All India Service.

(c) The officers of All India Services are appointed and controlled by the Union, these services constitute an additional agency of control of the Union over the state.

Answer options :

(1) Statements (b), (c) are correct, (a) is false.

(2) Statements (a), (c) are correct, (b) is false.

(3) Statements (a), (b) are correct, (c) is false.

(4) All the statements are correct.

---

103. खालील अहवाल लक्षात घेऊन कालक्रमानुसार त्यांचा योग्य क्रम लिहा.

(a) पॉल एच. ॲपलबी अहवाल - I (b) ए.डी. गोरवाला अहवाल

(c) संथानाम समिती अहवाल (d) प्रशासकीय सुधारणा आयोग अहवाल

पर्यायी उत्तरे :

(1) (b), (a), (d), (c) (2) (b), (a), (c), (d)

(3) (a), (b), (c), (d) (4) (a), (b), (d), (c)

Consider the following reports and arrange chronological sequence :

(a) Paul. H. Appleby Report - I (b) A.D. Gorwala Report

(c) Santhanam Committee Report (d) Administrative Reform Commission Report

Answer options :

(1) (b), (a), (d), (c) (2) (b), (a), (c), (d)

(3) (a), (b), (c), (d) (4) (a), (b), (d), (c)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

104. खालीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(1) सर्व अर्थ (धन) विधेयके [अनुच्छेद-110] ही वित्त विधेयके असतात परंतु सर्व वित्त विधयके [अनुच्छेद-117] ही अर्थ (धन) विधेयके नसतात.

(2) वित्त विधेयक [अनुच्छेद-117(3)] हे राज्यसभेद्वारा फेटाळले अथवा दुरुस्त केले जावू शकत नाही.

(3) वित्त विधेयका [अनुच्छेद-117(3)] बाबत दोन्ही सभागृहामध्ये मतभेद असल्यास कोंडी सोडविण्यासाठी राष्ट्रपती दोन्ही सभागृहांची संयुक्त बैठक बोलावू शकतो.

(4) वरीलपैकी एकही नाही.

Which one of the following statements is **incorrect** ?

(1) All money bills [Article-110] are financial bills [Article-117] but all financial bills are not money bills.

(2) A Financial Bill [Article-117(3)] cannot be either rejected or amended by the Rajya Sabha.

(3) In case of disagreement between the two houses over a Financial Bill [Article-117(3)] the President can summon a joint sitting of two houses to resolve the deadlock.

(4) None of the above.

---

105. 'सार्वजनिक उपक्रम समिती' बाबत खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) तिची स्थापना तत्कालीन अर्थमंत्री जॉन मथाई यांच्या शिफारशीनुसार 1950 साली झाली.

(b) सध्या या समितीत 15 सदस्य आहेत (लोकसभेतून-10 आणि राज्यसभेतील-5).

(c) तिच्या राज्यसभेतून आलेल्या सदस्यांची अध्यक्ष म्हणून नियुक्ती होवू शकते.

(d) घटनात्मकदृष्ट्या या समितीचे अहवाल हे शासनावर बंधनकारक असतात.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) फक्त (a)   (2) (a), (b), (c)

(3) (c), (d)   (4) वरीलपैकी एकही नाही

Consider the following statements about 'Committee on Public Undertakings' :

(a) It was created in 1950 on the recommendation of John Mathai, the then Finance Minister.

(b) At present, it consists of 15 members (10 from Lok Sabha and 5 from Rajya Sabha).

(c) Its member from Rajya Sabha can be appointed as a chairman.

(d) Constitutionally the reports of this committee are binding on the government.

Which of the statements given above is/are **correct** ?

(1) (a) only   (2) (a), (b), (c)

(3) (c), (d)   (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

106. अयोग्य / चुकीची जोडी ओळखा :

	केन्द्रीय सेवेचे नाव		पालक संस्था अथवा मंत्रालय
(1)	भारतीय कॉस्ट अकौंटस् सेवा	-	वित्त मंत्रालय
(2)	भारतीय ऑडिट अँड अकौंटस् सेवा	-	वित्त मंत्रालय
(3)	भारतीय कस्टम्स् अँड सेंट्रल एक्साईज सेवा	-	वित्त मंत्रालय
(4)	भारतीय महसूल सेवा	-	वित्त मंत्रालय

Identify the **mismatched** pair :

	Name of the Central Service		Parent Organisation or Ministry
(1)	Indian Cost Accounts Service	-	Ministry of Finance
(2)	Indian Audit and Accounts Service	-	Ministry of Finance
(3)	Indian Customs and Central Excise Service	-	Ministry of Finance
(4)	Indian Revenue Service	-	Ministry of Finance

107. खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर नाही** ?

(1) 1955 मध्ये राज्य पुनर्रचना आयोगाने भारतीय अभियंता सेवा, भारतीय वन सेवा आणि भारतीय वैद्यकीय आणि आरोग्य सेवा गठीत करण्याची शिफारस केली होती.

(2) राज्यसभेने 6 डिसेंबर 1964 रोजी अखिल भारतीय अभियंता सेवा, भारतीय वन सेवा आणि भारतीय वैद्यकीय व आरोग्य सेवा निर्मितीसाठी ठराव मंजूर केला होता.

(3) भारतीय वन सेवेची निर्मिती 1966 मध्ये झाली.

(4) पाचव्या केन्द्रीय वेतन आयोगाने देखील भारतीय वैद्यकीय व आरोग्य सेवा आणि भारतीय अभियंता सेवा या दोन अखिल भारतीय सेवांची निर्मिती करण्यासंबंधी शिफारस केली होती.

Which one of the following statements is **not correct** ?

(1) In 1955, the States Reorganisation Commission recommended that the Indian Service of Engineers, Indian Forest Service and Indian Medical and Health Service should be constituted.

(2) A Resolution was adopted by the Rajya Sabha on December 6, 1964 for creation of All Indian Service of Engineers, Indian Forest Service and the Indian Medical and Health Service.

(3) The Indian Forest Service was established in 1966.

(4) The Fifth Central Pay Commission also recommended for the creation of two All Indian Services - namely - Indian Medical and Health Service and Indian Engineering Service.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

108. लोकलेखा समिती बाबत खालीलपैकी **योग्य** विधाने निवडा.

(a) लोकलेखा समितीची स्थापना 1921 मध्ये करण्यात आली.

(b) लोकलेखा समितीमध्ये 22 सदस्य असतात.

(c) सदस्यांचा कार्यकाल एक वर्षाचा असतो.

(d) 1963 पासून विरोधी पक्षातील व्यक्तीची समितीचा अध्यक्ष म्हणून नियुक्ती केली जाते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (d) (2) (b), (c) आणि (d)

(3) (a), (b) आणि (c) (4) वरील सर्व

Choose the **correct** statements given below about the Public Accounts Committee.

(a) The Public Accounts Committee was set up in 1921.

(b) The Public Accounts Committee consists of 22 members.

(c) The term of office of the members is one year.

(d) Since 1963 the Chairman of the Committee is selected from opposition.

Answer options :

(1) (a), (b) and (d) (2) (b), (c) and (d)

(3) (a), (b) and (c) (4) All of the above

---

109. भारताचे नियंत्रक व महालेखा परीक्षक यांना पदावरुन दूर करण्यासाठी खालीलपैकी कोणाला पदावरुन दूर करण्याची कारणे व पद्धत वापरली जाते ?

(1) केंद्रीय लोकसेवा आयोगाचे अध्यक्ष

(2) सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश

(3) भारताचे महान्यायवादी

(4) लोकसभेचे सभापती

The Comptroller and Auditor General of India can be removed from the office only in like manner and on like grounds as :

(1) Chairman of the Union Public Service Commission

(2) Supreme Court Judge

(3) Attorney General of India

(4) Speaker of Lok Sabha

---

110. भारतीय राज्यघटना कलम 360 नुसार आर्थिक आणीबाणीचे व्यवस्थापन करण्याची जबाबदारी कोणत्या विभागाची असते ?

(1) खर्च विभाग (2) महसूल विभाग

(3) आर्थिक व्यवहार विभाग (4) संरक्षण विभाग

Which department is responsible for the management of financial emergencies under Article 360 of the Constitution of India ?

(1) Department of Expenditure (2) Department of Revenue

(3) Department of Economic Affairs (4) Department of Defence

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

111. भारताच्या संचित निधीत पुढील खर्चांचा समावेश होतो :

(a) लोकसभेचा अध्यक्ष व उपाध्यक्ष यांचे वेतन व भत्ते
(b) उच्च न्यायालयांच्या न्यायाधीशांचे वेतन व भत्ते
(c) संघ लोकसेवा आयोगाचे अध्यक्ष यांचे वेतन व भत्ते
(d) राज्यसभेचा सभापती व उपसभापती यांचे वेतन व भत्ते

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c) (2) (b), (c) आणि (d)
(3) (a), (c) आणि (d) (4) वरील सर्व

Which of the following expenditure is made from the Consolidation Fund of India ?

(a) Salaries and allowances of Speaker and Deputy Speaker of Lok Sabha.
(b) Salaries and allowances of Judges of High Courts.
(c) Salaries and allowances of Chairman of Union Public Service Commission.
(d) Salaries and allowances of Chairman and Deputy Chairman of Rajya Sabha.

Answer options :

(1) (a), (b) and (c) (2) (b), (c) and (d)
(3) (a), (c) and (d) (4) All of the above

---

112. 'अंदाज समिती' च्या स्थापनेबाबत खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) अशा प्रकारची पहिली समिती ही अर्थमंत्री जॉन मथाई यांच्या शिफारशीवरुन स्थापन करण्यात आली होती.
(b) लोकसभेतील बहुतेक सर्व राजकीय पक्षांना या समितीत प्रतिनिधीत्व मिळते आणि निवड ही एकल संक्रमणीय मतदान पद्धतीनुसार होत असते.
(c) समितीच्या अध्यक्षांची निवड ही त्या समितीमधील सदस्यांच्या ज्येष्ठतेच्या तत्त्वानुसार होत असते.
(d) जर उपसभापती हे या समितीचे सदस्य असतील ते आपोआपच या समितीचे अध्यक्ष म्हणून नियुक्त होतात.

वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d)
(3) (a), (b), (d) (4) (a) आणि (c) फक्त

Consider the following statements regarding the establishment of 'Estimate Committee' :

(a) The first such Committee was established on the recommendation of Finance Minister John Mathai.
(b) Generally all political parties of the Lok Sabha are represented in it and the election is based on single transferable vote system.
(c) The election of chairperson of the Committee is based on the principle of seniority among its members.
(d) If the Deputy Speaker is a member of Committee, he shall be appointed automatically Chairman of the Committee.

Which of the statements given above are correct ?

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d)
(3) (a), (b), (d) (4) (a) and (c) only

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

113. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) शासनाच्या आर्थिक व्यवहारांच्या व्यवस्थापनासाठी वित्त मंत्रालयास विशेष स्थान देण्यात आलेले आहे.

(b) वित्त मंत्रालय हे देशाच्या संपूर्ण आर्थिक प्रशासनासाठी नेहमीच जबाबदार असते.

(c) वित्त मंत्रालय शासनाच्या खर्च करणाऱ्या विविध खात्यांचे नियंत्रण व समन्वय साधते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधाने (b), (c) बरोबर आहेत, (a) चुकीचे आहे.

(2) विधाने (a), (c) बरोबर आहेत, (b) चुकीचे आहे.

(3) विधाने (a), (b) बरोबर आहेत, (c) चुकीचे आहे.

(4) सर्व विधाने बरोबर आहेत.

Consider the following statements :

(a) The Finance Ministry has been asigned a special position in regard to the management of the financial affairs of government.

(b) The Finance Ministry is always responsible for the entire financial administration of the country.

(c) Finance Ministry controls and co-ordinates various spending department of the government.

Answer options :

(1) Statements (b), (c) are correct, (a) is false.

(2) Statements (a), (c) are correct, (b) is false.

(3) Statements (a), (b) are correct, (c) is false.

(4) All the statements are correct.

---

114. खालीलपैकी कोणते विधान **अयोग्य** आहे ?

(1) कोठारी समिती 1974 मध्ये नियुक्त करण्यात आली.

(2) कोठारी समितीने आपला अहवाल 1976 मध्ये सादर केला.

(3) कोठारी समितीच्या शिफारशी 1977 मध्ये स्विकारण्यात आल्या.

(4) कोठारी समितीच्या शिफारशी 1979 मध्ये अंमलात आल्या.

Which one of the following statements is **incorrect** ?

(1) Kothari Committee was appointed in 1974.

(2) Kothari Committee submitted its report in 1976.

(3) Kothari Committee's recommendations were accepted in 1977.

(4) Kothari Committee's recommendations were implemented in 1979.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

115. खालीलपैकी कोणत्या महामंडळाचे लेखापरीक्षण पूर्णपणे आणि प्रत्यक्षपणे नियंत्रक व महालेखापरीक्षकाद्वारे केले जाते ?

(a) एअर इंडिया (b) दामोदर व्हॅली कार्पोरेशन
(c) एल.आय.सी. (d) आर.बी.आय.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (c) आणि (d) (2) (a), (b) आणि (d)
(3) (a) आणि (b) (4) (a) आणि (d)

Which of the following corporations are audited totally and directly by the Comptroller and Auditor General (CAG) of India ?

(a) Air India (b) Damodar Valley Corporation
(c) L.I.C. (d) R.B.I.

Answer options :

(1) (a), (c) and (d) (2) (a), (b) and (d)
(3) (a) and (b) (4) (a) and (d)

---

116. **योग्य** विधान/विधाने निवडा.

(a) सरदार वल्लभभाई पटेल यांना भारतातील नागरी सेवेचे जनक म्हणतात.
(b) राज्य सेवेतील राजपत्रित वर्गातील सदस्यांची नावे भरती व निवृत्तीच्या वेळी सरकारी राजपत्रात प्रसिद्ध केली जातात.
(c) अखिल भारतीय सेवेतील सदस्यांचे वेतन राज्य सरकार व निवृत्ती वेतन केंद्र सरकार देते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधान (a) आणि (c) बरोबर; (b) चूक.
(2) विधान (c) बरोबर; (a) आणि (b) चूक.
(3) विधान (b) बरोबर; आणि विधान (a), (c) चूक.
(4) वरील सर्व विधाने बरोबर.

Choose the **correct** statement/s.

(a) Sardar Vallabhbhai Patel called as Father of Civil Services in India.
(b) The names of the members of gazetted class of State Services are published in the government gazette for appointment and retirement.
(c) The salaries of members of All-India Services given by state government and pensions by central government.

Answer options :

(1) Statement (a) and (c) are correct; (b) is wrong.
(2) Statement (c) is correct; (a) and (b) are wrong.
(3) Statement (b) is correct; and (a), (c) are wrong.
(4) All above statements are correct.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

117. भारतीय प्रशासकीय सेवेमधील परिविक्षाधिन अधिकारी वर्गासाठी 'सैण्डविच पैटर्न' पद्धतीचे प्रशिक्षण देण्याची सुरुवात कोणाच्या शिफारशीवरुन करण्यात आली ?

(1) पॉल एच. ॲपलबी अहवाल

(2) केंद्रीय लोकसेवा आयोग

(3) प्रशासकीय सुधारणा आयोग

(4) राष्ट्रीय विकास परिषद

The 'Sandwich Pattern' of training for the IAS Probationers was introduced on the recommendations of :

(1) Paul. H. Appleby Report

(2) U.P.S.C.

(3) Administrative Reform Commission

(4) National Development Council

---

118. खालीलपैकी कोणत्या समित्यांमध्ये लोकसभा व राज्यसभा सदस्य असतात ?

(a) अंदाज समिती
(b) स्थायी समिती
(c) लोक लेखा समिती
(d) सार्वजनिक उपक्रम समिती

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (d)
(2) (a), (b) आणि (c)
(3) (b), (c) आणि (d)
(4) (a), (b), (c) आणि (d)

Which of the following Committees consist of representatives of both the house namely Lok Sabha and Rajya Sabha ?

(a) Estimate Committee

(b) Standing Committee

(c) Public Account Committee

(d) Committee on Public Undertakings

Answer options :

(1) (a) and (d)
(2) (a), (b) and (c)
(3) (b), (c) and (d)
(4) (a), (b), (c) and (d)

---

119. केंद्रीय लोकसेवा आयोगाच्या बाबतीत **अचूक** उत्तरे निवडा.

(a) केंद्रीय लोकसेवा आयोगाचा सदस्य पद सोडल्यानंतर राज्य लोकसेवा आयोगाच्या किंवा केंद्रीय लोकसेवा आयोगाच्या अध्यक्षपदासाठी पात्र असतो.

(b) केंद्रीय लोकसेवा आयोगाचे माजी अध्यक्ष ए.आर. किडवई यांची बिहारच्या राज्यपालपदी नियुक्ती 1979 मध्ये सर्वोच्च न्यायालयाने ग्राह्य धरली.

(c) अनुपस्थितीमुळे किंवा इतर काही कारणांमुळे अध्यक्ष कामे करण्यास अक्षम असतो तेव्हा राष्ट्रपती UPSC च्या एका सदस्याला हंगामी अध्यक्ष म्हणून नियुक्त करू शकतो.

(d) UPSC ने निवड केल्याने उमेदवाराचा त्या पदावर अधिकार निर्माण होतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (d) (2) (b) आणि (c)

(3) (a), (b) आणि (c) (4) वरील सर्व

Choose the **correct** options regarding Union Public Service Commission (UPSC) :

(a) On ceasing to hold office a member of UPSC is eligible for appointment as the chairman of UPSC or State Public Service Commission.

(b) In 1979, the Supreme Court upheld the validity of appointment of A.R. Kidwai, a former chairman of UPSC as the governor of Bihar State.

(c) The President can appoint one of the members of the UPSC as an acting chairman, when the chairman is unable to perform his functions due to absence or some other reasons.

(d) The candidate who selected by UPSC confer right to the post.

Answer options :

(1) (a) and (d) (2) (b) and (c)

(3) (a), (b) and (c) (4) All of the above

---

120. वित्त आयोगासंबंधी खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) भारतीय राज्यघटनेचे अनुच्छेद 280 हे वित्त आयोगास निम-न्यायालयीन दर्जा प्रदान करते.

(b) आयोगाच्या सदस्यांची नेमणूक पंतप्रधानाच्या नेतृत्वाखालील मंत्रीमंडळाद्वारे केली जाते.

(c) आयोगाचे सदस्य पुर्ननेमणूकीसाठी पात्र असतात.

(d) त्यात एक अध्यक्ष आणि अन्य दोन सदस्य असतात.

वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) आणि (b) (2) (a) आणि (c) (3) (b) आणि (c) (4) (c) आणि (d)

With reference to the Finance Commission, consider the following statements :

(a) Article-280 of the Constitution of India provides for a Finance Commission as a quasi-judicial body.

(b) The members of the Commission are appointed by the Council of Ministers headed by the Prime-Minister.

(c) The members of the Commission are eligible for re-appointment.

(d) It consists of a chairman and two other members.

Which of the statements given above are **correct** ?

(1) (a) and (b) (2) (a) and (c) (3) (b) and (c) (4) (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

121. पर्यावरण (संरक्षण) कायदा, 1986 मधील प्रकरण 3 मधील कलम _________ ते _________ मध्ये पर्यावरणाचे प्रदूषणापासून संरक्षण, नियंत्रण व निर्मूलन याबाबत तरतुदींचा समावेश आहे.

(1) 9, 20 (2) 8, 19 (3) 18, 22 (4) 7, 17

Sections _________ to _________ of the Environment (protection) Act, 1986 contained in chapter III of the Act relate to prevention, control and abatement of environmental pollution.

(1) 9, 20 (2) 8, 19 (3) 18, 22 (4) 7, 17

---

122. माहितीच्या अधिकाराच्या अनुषंगाने जोड्या लावा :

	देश		**माहिती अधिकार अधिनियम साल**
(a)	युनायटेड किंगडम	(i)	1985
(b)	अमेरिकेचे संयुक्त राज्य	(ii)	1946
(c)	ऑस्ट्रेलिया	(iii)	1982
(d)	भारत	(iv)	2005

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(3)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(4)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)

Regarding Right to Information match the following :

	Country		**Year of Right to Information Act**
(a)	United Kingdom	(i)	1985
(b)	United States of America	(ii)	1946
(c)	Australia	(iii)	1982
(d)	India	(iv)	2005

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(3)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(4)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

123. पुढील सिध्दांतांचा विचार करा :

(a) अल्ट्रा व्हायरस (b) ऑडी अल्ट्रेम पार्टेम

(c) डेलीगेटस नॉन पोटेस्ट डेलीगेर (d) नेमो ज्युडेक्स इन कॉझा सुआ

यापैकी कोणते सिद्धांत नैसर्गिक न्यायतत्त्वांच्या संदर्भात आहेत ?

(1) (a) आणि (c) (2) (b) आणि (d)

(3) (a), (b) आणि (c) (4) वरील सर्व

Read the following Doctrines :

(a) Ultra Vires (b) Audi Alteram Partem

(c) Delegatus non potest delegare (d) Nemo judex in Causa Sua

Which of the above mentioned Doctrines are related to the Principles of Natural Justice ?

(1) (a) and (c) (2) (b) and (d)

(3) (a), (b) and (c) (4) All of the above

---

124. A याने B चा e-mail id हॅक करून C ची बदनामी केली.

तर A ने माहिती तंत्रज्ञान कायदा 2000 च्या अंतर्गत कोणता गुन्हा केला ?

(1) ई-मेल बॉम्बिंग (2) आयडेंटीटी थेफ्ट

(3) ई-मेल फ्रॉड (फसवणूक) (4) ई-मेल स्पुफिंग

A by hacking B's e-mail id abuses C.

Which of the following offence is committed by A ? Under the provisions of Information Technology Act, 2000.

(1) e-mail Bombing (2) Identity Theft

(3) e-mail fraud (cheating) (4) e-mail spoofing

---

125. कार्यालयीन गुप्ततेचा अधिनियम, 1923 नुसार माहिती उघड केल्यास अपराधाची सजा कोणाला होते ?

(1) कार्यालयीन माहिती उघड करणाऱ्यास

(2) कार्यालयीन माहिती स्वीकारणाऱ्यास

(3) वरीलपैकी कोणालाही नाही

(4) वरील दोघांनाही

As per the Official Secret Act, 1923 who will be punished for the offence of disclosure ?

(1) Who discloses official information

(2) Who receives official information

(3) None of the above

(4) Both of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

126. अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती अत्याचार (प्रतिबंध) अधिनियम या संदर्भात पुढील गोष्टींचा विचार करा आणि कलम 3 प्रमाणे अत्याचार घडला आहे किंवा नाही ते सांगा.

(a) "a" या गावातील अनुसूचित जातीच्या सर्व लोकांनी गावच्या अमागासवर्गीय शाळा मास्तरला कारणाशिवाय मारहाण करुन त्याला गावाबाहेर काढले व त्याचे घर जाळले.

(b) "किसन" या अनुसूचित जातीच्या, केशकर्तनालयाच्या मालकाने पांडूचे केस कापण्यास, तो अनुसूचित जमातीचा आहे म्हणून नकार दिला आणि त्याला मारुन दुकानाबाहेर काढले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) मधे अत्याचार आहे (b) मधे नाही.

(2) (a) मधे अत्याचार नाही (b) मधे आहे.

(3) (a) आणि (b) दोन्ही मधे अत्याचाराचा गुन्हा घडला आहे.

(4) (a) आणि (b) दोन्ही उदाहरणात वरील कायद्याप्रमाणे शिक्षेस पात्र अत्याचार घडलेला नाही.

Think about following facts in relation to the provisions of Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act and state wheather the offence has been committed under Section 3 or not.

(a) All the people belonging to Scheduled Caste of the village "a" beat open category School master without reason and drive him out of the village setting his house at fire.

(b) "Kisan" a Scheduled Caste owner of "Hair Cutting Salon" refuses to cut hair of Pandu because he belongs to Scheduled Tribes and drove him out of the salon beating him.

Answer options :

(1) Under (a) there is an offence not under (b).

(2) Under (a) there is no offence but under (b) there is.

(3) Under Both (a) and (b) offence is committed.

(4) No offence punishable under above mentioned Act is committed under (a) and (b).

---

127. अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) नियमाअंतर्गत विशेष अधिकारी म्हणून __________ च्या पेक्षा कमी दर्जाचे अधिकाऱ्याची नेमणूक करता येत **नाही**.

(1) जिल्हा दंडाधिकारी (2) अतिरिक्त जिल्हा दंडाधिकारी

(3) जिल्हा न्यायाधीश (4) अतिरिक्त जिल्हा न्यायाधीश

Special officer appointed under the SC and ST (Prevention of Atrocities) Rules, shall **not** be below the rank of __________.

(1) District Magistrate (2) Additional District Magistrate

(3) District Judge (4) Additional District Judge

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

128. पत्नी, मुलबाळं आणि पालक यांना निर्वाह रक्कम देण्यासंदर्भात कोणत्या कलमामध्ये उल्लेख केलेला आहे ?

(1) कलम 122 फौ.प्र.सं. (2) कलम 125 फौ.प्र.सं.

(3) कलम 127 फौ.प्र.सं. (4) वरीलपैकी काहीही नाही

Which provision speaks about maintenance to be granted to wife, children and Parents of Man ?

(1) Section 122 of Cr.P.C. (2) Section 125 of Cr.P.C.

(3) Section 127 of Cr.P.C. (4) None of the above

---

129. नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम, 1955 मधील कलम _________ नुसार राज्य शासनाला सामुदायिक द्रव्यदंड बसविण्याची शक्ती प्रदान करण्यात आली आहे.

(1) 9 (2) 10

(3) 10 - C (4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

Under Section _________ of the Protection of Civil Rights Act, 1955 State Government has power to impose collective fine.

(1) 9 (2) 10

(3) 10 - C (4) None of the above

---

130. अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम, 1989 मधील कलम _________ मध्ये विशेष न्यायालयाची व्याख्या दिलेली आहे.

(1) 2(1)(a) (2) 2(1)(c) (3) 2(1)(d) (4) 2(1)(f)

Under Section _________ of the Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989 the definition of 'special court' is given.

(1) 2(1)(a) (2) 2(1)(c) (3) 2(1)(d) (4) 2(1)(f)

---

131. माहिती तंत्रज्ञान कायदा 2000 मधील कलम 2 (_________) नुसार "ॲसीमेट्रिक क्रिप्टो सिस्टम्" म्हणजे डिजिटल सहीसाठी प्रायव्हेट की आणि डिजिटल सहीची पडताळणी करण्यासाठी पब्लिक की यांचा समावेश असलेली सिक्युअर की पेअर पद्धती होय.

(1) f (2) e (3) h (4) g

According to Section 2 (_________) of Information Technology Act 2000, "asymmetric crypto system" means a system of a secure key pair consisting of a private key for creating a digital signature and a public key to verify the digital signature.

(1) f (2) e (3) h (4) g

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

132. माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, 2000 मधील कलम ________ मध्ये सायबर दहशतवादासाठी शिक्षेची तरतूद दिलेली आहे.

(1) 66 B (2) 66 C

(3) 66 F (4) वरीलपैकी नाही

Under Section ________ of the Information Technology Act 2000, the provision regarding punishment for cyber terrorism is given.

(1) 66 B (2) 66 C

(3) 66 F (4) None of the above

---

133. ग्राहक संरक्षण अधिनियम, 1986 च्या अनुषंगाने जोड्या लावा.

	व्याख्या		कलम
(a)	ग्राहक	(i)	2(o)
(b)	तक्रार	(ii)	2(g)
(c)	सदोषता	(iii)	2(d)
(d)	सेवा	(iv)	2(b)

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)

Match the following regarding the Consumer Protection Act, 1986.

	Definition		**Section**
(a)	Consumer	(i)	2(o)
(b)	Complaint	(ii)	2(g)
(c)	Deficiency	(iii)	2(d)
(d)	Service	(iv)	2(b)

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)

---

134. कौटुंबिक हिंसाचार हा मानवी हक्कांची बाब आहे असे खालीलपैकी कशामध्ये मान्य केले आहे ?

(1) व्हिएन्ना अकॉर्ड 1994 (2) बिजिंग डिक्लरेशन
(3) प्लॅटफॉर्म फॉर ॲक्शन, 1995 (4) वरील सर्व

Among following which acknowledged that domestic violence is undoubtedly a human rights issue ?

(1) Vienna Accord of 1994 (2) The Beijing Declaration
(3) The Platform for Action, 1995 (4) All the above

---

135. मानवी हक्क संरक्षण अधिनियम, 1993 नुसार जोड्या लावा.

	कलम		व्याख्या
(a)	2(1)(c)	(i)	मानवी हक्क न्यायालय
(b)	2(1)(d)	(ii)	अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती राष्ट्रीय आयोग
(c)	2(1)(i)	(iii)	मानवी हक्क
(d)	2(1)(e)	(iv)	आयोग

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(4)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)

Match the following regarding the Protection of Human Right Act, 1993.

	Section		Definition
(a)	2(1)(c)	(i)	Human Rights Court
(b)	2(1)(d)	(ii)	National Commission for the Scheduled Castes and Scheduled Tribes
(c)	2(1)(i)	(iii)	Human Rights
(d)	2(1)(e)	(iv)	Commission

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(4)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

136. माहिती अधिकाराच्या कायद्याअंतर्गत पुढीलपैकी "त्रयस्थ व्यक्ती" कोण ?

(a) भारताचा नागरिक

(b) भारताचा नागरिक नसलेली व्यक्ती परंतु जिने माहिती मिळवण्यासाठी अर्ज केला आहे

(c) सार्वजनिक प्राधिकरण

पर्यायी उत्तरे :

(1) (b) आणि (c) (2) (a) फक्त

(3) वरीलपैकी सर्व (4) वरीलपैकी कोणी नाही

Who is a "Third Party" under the provisions of Right to Information Act ?

(a) Citizen of India

(b) A person making application to seek information but not a citizen of India

(c) Public Authority

Answer options :

(1) (b) and (c) (2) (a) only

(3) All of the above (4) None of the above

---

137. खालीलपैकी कोणते प्रशासकीय कायद्याचे उगम आहे/आहेत ?

(1) कायदे कानून (2) मंडळांचे अहवाल (Committee Reports)

(3) प्रशासकीय चाली-रिती (4) वरीलपैकी सर्व

Which of the following is/are the sources of Administrative Law ?

(1) Statutes (2) Reports of Committees

(3) Administrative Practices (4) All the above

---

138. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद _________ मध्ये अटक व नजरकैदेच्या विरोधातील संरक्षणाच्या तरतूदी दिलेल्या आहेत.

(1) 20 (2) 21

(3) 22 (4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

Under Article _________ of the Constitution of India provision regarding protection against arrest and detention is given.

(1) 20 (2) 21

(3) 22 (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

139. ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986 मधील कलम 2(1)(P) अन्वये ''राज्य आयोग'' म्हणजे खंड _________ कलम _________ खाली राज्यात स्थापन झालेला ग्राहक तक्रार निवारण आयोग होय.

(1) a, 7 (2) b, 9 (3) c, 8 (4) c, 9

According to section 2(1)(P) of the Consumer Protection Act, 1986 "State Commission" means a Consumer Disputes Redressal Commission established in a state under clause _________ of section _________.

(1) a, 7 (2) b, 9 (3) c, 8 (4) c, 9

---

140. नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम, 1955 या कायद्याअंतर्गत ''दुकान'' याचा अर्थ काय ?

(a) जेथे घाऊक माल विकला जातो अशी जागा.

(b) जेथे किरकोळ माल विकला जातो अशी जागा.

(c) फेरीवाला किंवा विक्रेता याच्याकडून अथवा फिरते वाहन किंवा गाडी यामधून जिथे माल विकला जातो असे स्थान.

(d) धुलाई घर.

योग्य उत्तर निवडा :

(1) (a) आणि (b) (2) (a), (b) आणि (d)

(3) (a), (b) आणि (c) (4) वरील सर्व

Under the provisions of Protection of Civil Rights Act 1955, what is the meaning of the word "shop" ?

(a) The place where goods are sold on whole-sale basis.

(b) The place where the goods are sold on retail basis.

(c) The place where hawkers or vendor sells his goods in mobile vehicle.

(d) Laundry

Choose the **correct** answer :

(1) (a) and (b) (2) (a), (b) and (d)

(3) (a), (b) and (c) (4) All of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

141. माहितीचा अधिकार हा राज्यघटनेच्या अनुच्छेद _________ मध्ये भाषण व अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याच्या हक्कातच अंतर्भूत असून सदरचा हक्क फक्त _________ असेल.

(1) 15, नागरिकांना (2) 21, सरकारी दफ्तरांना

(3) 19(1)(a), नागरिकांना (4) 19(1), सरकारी अधिकाऱ्यांना

The Right to Information was included within the right to Freedom of Speech and expression guaranteed by Article _________ of the Constitution and since that right is guaranteed only to _________.

(1) 15, citizens (2) 21, Govt. offices

(3) 19(1)(a), citizens (4) 19(1), Government officers

---

142. सायबर अपिलेट ट्रीब्यूनलच्या अध्यक्ष व सदस्यांची निवड कोण करतात ?

(1) भारताचे राष्ट्रपती

(2) राज्याचे राज्यपाल

(3) भारताचे पंतप्रधानांच्या सल्ल्याने केंद्र सरकार

(4) भारताचे सरन्यायाधिशांच्या सल्ल्याने केंद्र सरकार

Who selects the Chairperson and Members of the Cyber Appellate Tribunal ?

(1) The President of India

(2) Governor of the State

(3) Central Government in Consultation with the Prime Minister of India

(4) Central Government in Consultation with the Chief Justice of India

---

143. प्रशासनिक न्यायाधिकरणाच्या अनुषंगाने जोड्या लावा :

	अधिनियम		प्रशासनिक न्यायाधिकरण
(a)	औद्योगिक वाद अधिनियम, 1947	(i)	निवडणूक न्यायाधिकरण
(b)	भारतीय आयकर अधिनियम, 1961	(ii)	अपिल न्यायाधिकरण
(c)	लोकप्रतिनिधी अधिनियम, 1951	(iii)	केंद्र सरकार
(d)	कंपनी अधिनियम, 1956	(iv)	कामगार न्यायाधिकरण

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(4)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)

Match the following regarding Administrative Tribunals :

	Act		Administrative Tribunal
(a)	The Industrial Dispute Act, 1947	(i)	Election Tribunal
(b)	The Indian Income Tax Act, 1961	(ii)	Appellate Tribunal
(c)	The Representation of the people Act, 1951	(iii)	Central Government
(d)	The Companies Act, 1956	(iv)	Labour Tribunal

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(4)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)

---

144. ए.के. क्रायपाक या दाव्यामध्ये खालीलपैकी कोणता मुद्दा होता ?

(1) आर्थिक पक्षपात (2) वैयक्तिक पक्षपात

(3) विषयाबाबत पक्षपात (4) वरील सर्वच

Among following which issue was involved in A.K. Kripak's case ?

(1) Pecuniary Bias (2) Personal Bias

(3) Bias as to Subject Matter (4) All the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

145. खालीलपैकी कशामध्ये प्रशासन कायद्याचे मुळ आहे ?

(1) राज्यघटना (2) कायदे

(3) केस कायदा (4) वरील सर्व

Among following which is/are source/sources of Administrative Law ?

(1) Constitution (2) Statutes

(3) Case Law (4) All the above

146. भ्रष्टाचार प्रतिबंध अधिनियमातील कलम 6 नुसार संक्षिप्त स्वरूपात चालविलेल्या एखाद्या खटल्यामध्ये विशेष न्यायाधीश किती कालावधीचा तुरुंगवासाच्या शिक्षेचा आदेश पारित करू शकतात ?

(1) एक महीना (2) तीन महीने

(3) सहा महिन्यांपेक्षा कमी नसलेला (4) एक वर्षापेक्षा जास्त नसलेला

In the case of any conviction in a Summary trial under Section 6 of Prevention of Corruption Act, which sentence of imprisonment shall be passed by the Special Judge ?

(1) One Month (2) Three Months

(3) Not less than Six Months (4) Not exceeding One Year

147. नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम, 1955 मधील कलम 15 नुसार कोणाला अपराधाची दखल घेऊन खटला चालविण्याचा अधिकार आहे ?

(1) प्रथम वर्ग न्यायदंडाधिकारी (2) सत्र न्यायालय

(3) पोलीस अधिक्षक (4) वरीलपैकी कोणीही नाही

As per Section 15 of the Civil Rights Protection Act, 1955 who is authorised to take cognisance and conduct trial of the offence ?

(1) Judicial Magistrate first class (2) Sessions Court

(3) Superintendent of Police (4) None of the above

148. जिल्हा ग्राहक मंचाच्या आदेशाविरुद्ध राज्य आयोगात अपिल दाखल करण्याकरिता कोणती पूर्व-अट घातलेली आहे ?

(1) रुपये दहा हजाराची ठेव

(2) रकमेच्या पन्नास टक्के किंवा रुपये पंचवीस हजार यापैकी कमी असलेली रक्कम

(3) रकमेच्या पन्नास टक्के किंवा रुपये पस्तीस हजाराची ठेव

(4) रकमेच्या पन्नास टक्के किंवा रुपये पन्नास हजाराची ठेव

What is the pre-condition for filing an appeal against the order of District Forum before the State Commission ?

(1) Deposit of Rupees Ten Thousand

(2) Deposit of fifty percent of the amount or Rupees Twenty Five Thousand, whichever is less

(3) Deposit of fifty percent of the amount or Rupees Thirty Five Thousand

(4) Deposit of fifty percent of the amount or Rupees Fifty Thousand

149. अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियमातील कोणत्या तरतूदीनुसार फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम 438 चा वापर सदर अधिनियमाअंतर्गत गुन्हा केलेल्या व्यक्तिस करता येणार नाही ?

(1) कलम 17 (2) कलम 18 (3) कलम 19 (4) कलम 20

Which provision of the SC and ST (Prevention of Atrocities) Act specifies that, Section 438 of Cr. P.C. shall not be applicable to person committing an offence under this Act ?

(1) Section 17 (2) Section 18 (3) Section 19 (4) Section 20

---

150. "माहिती अधिकाराचा कायदा आणि शासकीय गुपिते अधिनियम" या दोन्ही कायद्यांच्या संदर्भात पुढील विधानांचा विचार करा.

(a) वरील दोन्ही कायद्यात परस्परविरोधी तरतुदी आढळल्यास "माहिती अधिकार कायद्याच्या" तरतुदी लागू होतील.

(b) दोन्ही कायद्यांच्या अंतर्गत "हेरगिरी" करणे आणि हेराला आसरा देणे या गुन्ह्यांसाठी शिक्षेची तरतूद आहे.

योग्य उत्तर निवडा :

(1) (a) बरोबर (b) चूक (2) (a) चूक (b) बरोबर

(3) (a) आणि (b) दोन्ही विधाने चूक (4) (a) आणि (b) दोन्ही विधाने बरोबर

Think about the following statements in relation to "Right to Information Act and Official Secrets Act".

(a) In case of contradictory provisions under both Acts the provisions under "Right to Information" Act will prevail.

(b) Under the provisions of both the acts the punishment, is prescribed for "spying" and also for giving shelter to any spy.

Choose the **correct** answer :

(1) (a) is correct (b) is wrong (2) (a) wrong (b) correct

(3) Both (a) and (b) wrong (4) Both (a) and (b) correct

- o 0 o -

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्रश्न क्रमांक **201.** सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) राजा राममोहन रॉय" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव **खालीलप्रमाणे** प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK